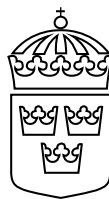

Regeringens skrivelse

2025/26:82

Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2024

Skr.
2025/26:82

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 11 december 2025

Ulf Kristersson

Gunnar Strömmer
(Justitiedepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för hur bestämmelserna i rättegångsbalken om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning vid förundersökning i brottmål har tillämpats under 2024. Regeringen redogör också för hur lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning har tillämpats under året. Redovisningen innefattar även tillämpningen enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott, inklusive husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans. Skrivelsen omfattar också en redogörelse av inhämtningen av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Slutligen omfattar skrivelsen användningen av hemliga tvångsmedel i Säkerhetspolisens verksamhet.

Innehållsförteckning

1	Ärendet och dess beredning	3
2	Regleringen om hemliga tvångsmedel	4
2.1	Utgångspunkter vid användning av hemliga tvångsmedel.....	4
2.2	Utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel under senare år	5
2.3	Rättsliga förutsättningar för att använda hemliga tvångsmedel.....	7
2.4	Processuella regler och rättssäkerhetsgarantier	13
3	Myndigheternas redovisning	17
3.1	Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation	18
3.2	Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation	23
3.3	Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig kameraövervakning	27
3.4	Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig rumsavlyssning.....	31
3.5	Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig dataavläsning.....	36
3.6	Tillämpningen av bestämmelserna om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott	44
3.7	Tillämpningen av bestämmelserna om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet	48
3.8	Säkerhetspolisens tvångsmedelsanvändning	52
4	Myndigheternas slutsatser.....	52
4.1	Hemliga tvångsmedel vid en förundersökning eller med anledning av en begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål	52
4.2	Åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott	60
4.3	Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.....	60
4.4	Säkerhetspolisens tvångsmedelsanvändning	61
5	Regeringens bedömning av redovisningen av användningen av hemliga tvångsmedel.....	62
5.1	Utgångspunkter vid användning av hemliga tvångsmedel.....	62
5.2	Nyttan av de hemliga tvångsmedlen.....	62
5.3	Pågående arbete på området hemliga tvångsmedel	66
5.4	Sammanfattande bedömning	67
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 december 2025	68

I enlighet med riksdagens önskemål har regeringen sedan 1983 årligen redovisat hur reglerna om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (tidigare hemlig teleavlyssning) har tillämpats under det gångna året (bet. 1981/82:JuU54, rskr. 1981/82:298). Redovisningen har därefter utökats till att avse även användningen av andra hemliga tvångsmedel. Den omfattar i dag också hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning vid förundersökning i brottmål. Redovisningen innefattar även användningen av tvångsmedel enligt lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen), inklusive husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans. Den innehåller också en redogörelse för inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen). Redogörelsen innefattar även användningen av dessa tvångsmedel i Säkerhetspolisens verksamhet.

Enligt 6 § förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten ska myndigheten till regeringen, senast den 31 maj varje år, redovisa uppgifter om tillämpningen av bestämmelserna om vissa hemliga tvångsmedel enligt närmare anvisningar från regeringen. De närmare anvisningarna framgår av regeringens beslut den 17 december 2015, den 12 mars 2020, den 11 februari 2021 respektive den 19 december 2024 om uppdrag att redovisa användningen av hemliga tvångsmedel (Ju2015/09908, Ju2020/01059, Ju2021/00612 och Ju2024/02647). När det gäller uppgifter om vilken tid en person varit föremål för avlyssning eller övervakning och vilken nytta ett tvångsmedel har haft ska redovisningen avse de förundersökningar som lagts ned eller där beslut i åtalsfrågan fattats under det föregående året och omfatta hela den tid som tvångsmedlet gällt. Redovisningen ska även omfatta de interimistiska tillstånd som meddelats av åklagare och hur domstol sedan beslutat i dessa fall samt användningen av det förenklade förfarandet vid vissa beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Uppdraget innefattar också en skyldighet att redovisa Säkerhetspolisens användning av hemliga tvångsmedel på ett visst sätt.

Regeringens senaste redovisning till riksdagen gjordes i december 2024, se skrivelsen Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2023 (skr. 2024/25:64). Skrivelsen behandlades av riksdagen i maj 2025 (bet. 2024/25:JuU25, rskr. 2024/25:198). Regeringen lämnar nu en redogörelse för användningen av hemliga tvångsmedel under 2024. Redogörelsen bygger på de uppgifter som lämnats till regeringen av Åklagarmyndigheten i samverkan med Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Tullverket och Säkerhetspolisen (Ju2025/01269).

2 Regleringen om hemliga tvångsmedel

2.1 Utgångspunkter vid användning av hemliga tvångsmedel

Hemliga tvångsmedel får användas i olika skeden av det brottsbekämpande arbetet, både i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (s.k. preventiva tvångsmedel) och vid en förundersökning. Sedan den 1 juli 2024 får även vissa hemliga tvångsmedel användas för att lokalisera personer för verkställighet av frihetsberövande påföljder. Med hemliga tvångsmedel avses traditionellt de tvångsmedel som benämns som hemliga i 27 kap. rättegångsbalken, dvs. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning. Därutöver är kvarhållande av försändelse, s.k. postkontroll, och hemlig dataavläsning att betrakta som hemliga tvångsmedel.

Regleringen om hemliga och preventiva tvångsmedel är spridd i flera lagar. Bestämmelser om hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning vid en förundersökning finns i 27 kap. rättegångsbalken. Bestämmelser om hemlig dataavläsning finns i lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning. Bestämmelser om preventiva tvångsmedel finns bl.a. i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen) och lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen). Författningsstöd för att använda hemliga tvångsmedel finns också i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder, lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlännningar (LSU) och lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder.

I 2 kap. regeringsformen finns bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter. Bestämmelserna innebär bl.a. att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång, mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande (6 § första stycket). Var och en är också skyddad gentemot det allmänna mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 § andra stycket). Dessa grundläggande fri- och rättigheter får begränsas bara genom lag och endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningarna får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt eller utgöra ett hot mot den fria åsiktsbildningen (20 och 21 §§).

Enligt artikel 8.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. Rätten till skydd för privat- och familjeliv omfattar bl.a. skydd mot övervakning i olika former. Motsvarande skydd följer av EU:s

rättighetsstadga inom EU-rättens tillämpningsområde (artikel 7 och 52.3 i stadgan). Skr. 2025/26:82

Tvångsmedel som innefattar ingrepp i den privata sfär som artikel 8 i Europakonventionen är avsedd att skydda, kan enligt konventionen endast godtas om de har stöd i lag och uppfyller de förutsättningar för begränsningar som anges i artikel 8.2. Genom lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna gäller Europakonventionen som lag i Sverige. I 2 kap. 19 § regeringsformen föreskrivs att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen.

Bestämmelserna om hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning, hemlig dataavläsning, preventiva tvångsmedel och inhämtning av uppgifter i underrättelseverksamhet utgör för brottsbekämpningen nödvändiga undantag från det skydd mot intrång i enskildas privat- och familjeliv som annars gäller enligt såväl grundlag som Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

För all användning av tvångsmedel gäller tre allmänna principer. Dessa principer, som knyter an till innehållet i 2 kap. 21 § regeringsformen, är ändamålsprincipen, behovsprincipen och proportionalitetsprincipen. Ändamålsprincipen innebär att en myndighets befogenhet att använda ett tvångsmedel ska vara bundet till det ändamål för vilket tvångsmedlet har beslutats. Behovsprincipen innebär att en myndighet får använda ett tvångsmedel bara när det finns ett påtagligt behov av det och en mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig. Proportionalitetsprincipen, som är lagfäst i bl.a. 27 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken, innebär att ett tvångsmedel får tillgripas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

2.2 Utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel under senare år

Hemliga tvångsmedel – effektiva verktyg för att förhindra och utreda allvarliga brott

Den 1 oktober 2023 trädde lagändringar i kraft som bl.a. innebär utökade möjligheter att använda hemliga tvångsmedel enligt rättegångsbalken, preventivlagen och lagen om hemlig dataavläsning, se propositionen Hemliga tvångsmedel – effektiva verktyg för att förhindra och utreda allvarliga brott (prop. 2022/23:126).

Lagändringarna innebär att vissa hemliga tvångsmedel får användas vid en förundersökning för att utreda fler typer av brott. Genom ändringarna får hemliga tvångsmedel användas för att utreda flera brott vars samlade straffvärde överstiger en viss nivå. Det infördes också en möjlighet att knyta ett tillstånd till hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och motsvarande hemlig dataavläsning till en person i stället för till en viss

plats. Vidare infördes regler om att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och motsvarande hemlig dataavläsning får användas för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för ett brott.

Lagändringarna innebär också att preventivlagens tillämpningsområde utvidgades till att avse viss särskilt allvarlig brottslighet som begås inom kriminella nätverk. Lagändringarna i delen om preventiva tvångsmedel tidsbegränsades att gälla till utgången av september 2028.

Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden och att använda preventiva tvångsmedel

Den 1 juli 2024 trädde lagändringar i kraft som innebär utökade möjligheter att använda vissa hemliga tvångsmedel i syfte att lokalisera personer som håller sig undan eller har avvikit från ett beslut om anhållande eller häktning eller från verkställighet av ett straff. Lagändringarna utökade också möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel i syfte att lokalisera utlännningar som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt LSU, se propositionen Bättre möjligheter att verkställa frihetsberövanden (prop. 2023/24:108).

Den 1 september 2024 utökades möjligheterna att använda preventiva tvångsmedel ytterligare. Det blev bl.a. möjligt att använda fler tvångsmedel, t.ex. hemlig rumsavlyssning, husrannsakan och genomsökning på distans, och verkställighetsåtgärder i preventivt syfte. Dessutom utvidgades inhämtningens tillämpningsområde till att avse viss ekonomisk brottslighet som utövas i organiserad form eller systematiskt, se propositionen Preventiva tvångsmedel för att förebygga och förhindra allvarliga brott (prop. 2023/24:117). Lagändringarna tidsbegränsades att gälla till utgången av september 2028.

Dessa regler har således endast gällt delvis under den tidsperiod som myndigheternas redovisning avser (år 2024).

Hemlig dataavläsning mot allvarliga brott

I april 2020 infördes det hemliga tvångsmedlet hemlig dataavläsning. Lagen om hemlig dataavläsning var tidsbegränsad till utgången av mars 2025 och en utredning föreslog i november 2023 att lagen skulle permanentas (se betänkandet Hemlig dataavläsning – utvärdering och permanent lagstiftning, SOU 2023:78).

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 april 2025 gäller lagen om hemlig dataavläsning utan tidsbegränsning, se propositionen Hemlig dataavläsning mot allvarliga brott (prop. 2024/25:51). Lagändringarna innebär också bl.a. att hemlig dataavläsning får användas i fler fall i syfte att utreda vem som skäligen kan misstänkas för ett brott, att reglerna för vilka typer av uppgifter som får hämtas in och för utformningen av ett tillstånd till hemlig dataavläsning förtydligas, att överskottsinformation som har kommit fram vid hemlig dataavläsning ska få användas för andra ändamål och att rättssäkerheten för den enskilde stärks, bland annat genom förbättrade möjligheter till insyn och tillsyn.

Hemliga och preventiva tvångsmedel när barn under 15 år begår brott

Skr. 2025/26:82

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 oktober 2025 får hemliga tvångsmedel användas för att utreda vissa allvarliga brott där den skäligen misstänkte är under 15 år och preventiva tvångsmedel får användas mot barn under 15 år för att förebygga, förhindra och upptäcka viss särskilt allvarlig brottslighet. Lagändringarna tidsbegränsades.

Dessa regler gällde inte under den tidsperiod som myndigheternas redovisning avser.

Utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel

I februari 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att göra en systematisk översyn av reglerna om hemliga och preventiva tvångsmedel i syfte att åstadkomma en mer effektiv och tydlig reglering (Ju 2025:04). I uppdraget ligger även att se över utformningen av myndigheternas och regeringens årliga redovisning av användningen av hemliga och preventiva tvångsmedel. Uppdraget ska redovisas senast den 29 maj 2026.

2.3 Rättsliga förutsättningar för att använda hemliga tvångsmedel

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär att meddelanden, som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller en annan adress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet (27 kap. 18 § rättegångsbalken). Definitionen omfattar telefon- och telefaxtrafik, e-posttrafik och överföring av datafiler.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får användas både när någon är skäligen misstänkt för brott och för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brott. Åtgärden ska vara av synnerlig vikt för utredningen och proportionerlig för att få vidtas (27 kap. 18 a och 18 b §§ rättegångsbalken).

Om någon är skäligen misstänkt för ett brott får hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation användas vid en förundersökning om brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, vissa särskilt uppräknade brott och försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott om en sådan gärning är straffbelagd. Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får också användas vid en förundersökning om ett eller flera brott om det kan antas att brottets straffvärde eller brottens samlade straffvärde överstiger fängelse i två år. Avlyssningen får endast avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som under den tid som tillståndet avser innehas eller har innehafts av den misstänkte eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av den misstänkte. Avlyssningen får

också avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta (27 kap. 18 a § tredje stycket rättegångsbalken).

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får även användas för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brott. Det ska i sådana fall vara fråga om en förundersökning om brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år, vissa särskilt uppräknade brott samt försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott om en sådan gärning är straffbelagd. Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får också användas vid förundersökning om ett brott eller flera brott om det kan antas att brottets straffvärde eller brottens samlade straffvärde överstiger fängelse i fyra år. Avlyssningen får endast avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som det finns särskild anledning att anta att gärningsmannen eller någon annan som har medverkat till brottet eller brotten under den tid som tillståndet avser har använt eller kommer att använda. Avlyssningen får också avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som det finns synnerlig anledning att anta att gärningsmannen eller någon annan som har medverkat till brottet eller brotten under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta (27 kap. 18 b § tredje stycket rättegångsbalken).

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation innebär att uppgifter i hemlighet hämtas in om meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller en annan adress, om vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits (27 kap. 19 § första stycket rättegångsbalken). Genom hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får även sådana meddelanden hindras från att nå fram (27 kap. 19 § andra stycket rättegångsbalken). Tvångsmedlet ger inte tillgång till innehållet i meddelandena.

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får användas när någon är skäligen misstänkt för brottet eller, under vissa förutsättningar, för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brottet. Åtgärden ska vara av synnerlig vikt för utredningen (27 kap. 19 a och 19 b §§ rättegångsbalken).

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får, om någon är skäligen misstänkt för brottet, användas vid förundersökning om brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader, vissa särskilt uppräknade brott och försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott, om en sådan gärning är straffbelagd. Vidare får hemlig övervakning av elektronisk kommunikation också användas för andra

brott som kan leda till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (27 kap. 19 a § rättegångsbalken). Skr. 2025/26:82

Därutöver får hemlig övervakning av elektronisk kommunikation användas, för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brott, vid förundersökning om brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år, vissa särskilt uppräknade brott samt försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott om en sådan gärning är straffbelagd. Det får också användas vid förundersökning om ett eller flera brott om det kan antas att brottets straffvärde eller brottens samlade straffvärde överstiger fängelse i två år (27 kap. 19 b § rättegångsbalken).

Till skillnad från hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, som nästan uteslutande är framåtsyftande och har som ändamål att avlyssna kommunikation i realtid, avser hemlig övervakning av elektronisk kommunikation många gånger förfluten tid. De brottsbekämpande myndigheterna är därför i ärenden om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation beroende av att teleoperatörerna har lagrat uppgifter som kan lämnas ut i efterhand. Bestämmelser om lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation i brottsbekämpande syfte, s.k. datalagring, finns i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation och innebär en skyldighet för de företag som bedriver verksamhet enligt lagen att för brottsbekämpningsändamål lagra uppgifter från tele- och internetkommunikation under viss tid.

Hemlig kameraövervakning

Hemlig kameraövervakning innebär att fjärrstyrda tv-kameror, andra optisk-elektroniska instrument eller därmed jämförbara utrustningar används för optisk personövervakning vid förundersökning i brottmål, utan att upplysning om övervakningen lämnas (27 kap. 20 a § rättegångsbalken). Ljudinspelning är inte tillåtet vid en sådan övervakning. Förutsättningarna för hemlig kameraövervakning är i huvudsak desamma som för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Ett tillstånd till hemlig kameraövervakning får normalt sett endast avse en sådan plats där den misstänkte kan antas komma att uppehålla sig. Om det finns särskilda skäl får ett tillstånd till hemlig kameraövervakning under vissa förutsättningar avse den skäligen misstänkte i stället för en viss plats (27 kap. 20 b § rättegångsbalken). När det inte finns någon skäligen misstänkt för brottet eller brotten, får övervakningen även användas i syfte att fastställa vem som skäligen kan misstänkas för brottet eller brotten. Sådan övervakning får endast användas för att bevaka en plats där brottet eller något av brotten har begåtts eller en nära omgivning till en sådan plats (27 kap. 20 c § rättegångsbalken).

Hemlig rumsavlyssning

Hemlig rumsavlyssning innebär att avlyssning eller upptagning görs i hemlighet med ett tekniskt hjälpmedel som är avsett att återge ljud. Avlyssningen får omfatta tal i enrum, samtal mellan andra personer eller förhandlingar vid sammanträden eller andra sammankomster som

allmänheten inte har tillträde till (27 kap. 20 d § första stycket rättegångsbalken).

Hemlig rumsavlyssning får användas vid en förundersökning om brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år, vissa särskilt uppräknade brott och försök, förberedelse eller stämpling till sådana brott. Hemlig rumsavlyssning får också användas vid en förundersökning om ett eller flera brott om det kan antas att brottets straffvärde eller brottens samlade straffvärde överstiger fängelse i fyra år (27 kap. 20 d § andra stycket rättegångsbalken).

En förutsättning för hemlig rumsavlyssning är att någon är skäligen misstänkt för brottet. Åtgärden ska vidare vara av synnerlig vikt för utredningen. Ett tillstånd till hemlig rumsavlyssning får endast avse en plats där det finns särskild anledning att anta att den misstänkte kommer att uppehålla sig. Tillståndet får avse någon annan stadigvarande bostad än den misstänktes endast om det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte kommer att uppehålla sig där. Om det finns särskilda skäl får ett tillstånd till hemlig rumsavlyssning, under vissa förutsättningar avse den skäligen misstänkte i stället för en viss plats. (27 kap. 20 e § rättegångsbalken).

Hemlig dataavläsning

Hemlig dataavläsning innebär att uppgifter, som är avsedda för automatiserad behandling, i hemlighet och med ett tekniskt hjälpmedel läses av eller tas upp i ett avläsningsbart informationssystem (1 § första stycket lagen om hemlig dataavläsning). Hemlig dataavläsning kan ge tillgång till flera olika slags uppgifter, nämligen kommunikationsavlyssningsuppgifter, kommunikationsövervakningsuppgifter, platsuppgifter, kameraövervakningsuppgifter, rumsavlyssningsuppgifter och andra uppgifter som är åtkomliga i ett avläsningsbart informationssystem (2 § lagen om hemlig dataavläsning). Regelverket skiljer sig åt i vissa delar beroende på vilken uppgiftstyp som tillståndet avser.

Hemlig dataavläsning, som inte gäller rumsavlyssningsuppgifter, får, om någon är skäligen misstänkt för brottet eller brotten och åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen, användas vid en förundersökning om brott som ger rätt att använda hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 a § andra stycket rättegångsbalken. När det gäller kommunikationsavlyssningsuppgifter, kommunikationsövervakningsuppgifter, platsuppgifter och kameraövervakningsuppgifter får tillstånd under vissa förutsättningar beviljas för att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brottet eller brotten. För hemlig dataavläsning som gäller rumsavlyssningsuppgifter är kravet detsamma som vid hemlig rumsavlyssning, dvs. att det endast får användas om någon är skäligen misstänkt för sådan brottslighet som avses i 27 kap. 20 d § andra stycket rättegångsbalken.

Åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott (preventivlagen) och lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning i de

s.k. preventivlagsfallen ger de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet att använda hemliga tvångsmedel för att förhindra brott, s.k. preventiva tvångsmedel, utanför en förundersökning.

Skr. 2025/26:82

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig dataavläsning som gäller motsvarande uppgifter får användas om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar bl.a. sabotage, spioneri och terroristbrott (1 § första stycket preventivlagen). Tillstånd får också beviljas om det finns en påtaglig risk för att det inom en organisation eller grupp kommer att utövas sådan brottslig verksamhet och det kan befaras att en person som tillhör eller verkar för organisationen eller gruppen medvetet kommer att främja denna verksamhet (1 § andra stycket). Sedan den 1 oktober 2023 får tillstånd till preventiva tvångsmedel också beviljas vid vissa andra allvarliga brott, bl.a. mord, människorov, allmänfarlig ödeläggelse, grovt narkotikabrott, grov narkotikasmuggling, grovt vapenbrott och grovt brott enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Tillstånd får beviljas om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att det inom en organisation eller grupp kommer att utövas brottslig verksamhet som innefattar något av de uppräknade brotten och det kan befaras att en person som tillhör eller verkar för organisationen eller gruppen medvetet kommer att främja denna verksamhet (1 a § preventivlagen).

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 september 2024 får även hemlig rumsavlyssning, hemlig dataavläsning som gäller rumsavlyssningsuppgifter, husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans användas för att förhindra brott. Dessutom innebär lagändringarna att ett tillstånd till hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning kan knytas till en person i stället för en plats även när tvångsmedlen används i preventivt syfte.

Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet

Enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) och lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning i de s.k. inhämtningslagsfallen får Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket i sin underrättelseverksamhet i hemlighet hämta in uppgifter om meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, om vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller uppgifter om inom vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits (1 § i dess lydelse före den 1 september 2024).

Uppgifter får hämtas in om omständigheterna är sådana att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar bl.a. brott som har minst två års fängelse som minimistraff eller vissa samhällsfarliga brott, om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden

riktar sig mot eller för något annat motstående intresse (2 §). Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 september 2024 får sådan inhämtning ske i fråga om fler typer av brott (2 a §).

Genom 10 § lagen om hemlig dataavläsning finns möjlighet att hämta in kommunikationsövervakningsuppgifter och platsuppgifter om åtgärden är av synnerlig vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka sådan brottslig verksamhet som anges i inhämtningslagen. I dessa fall får dock inte meddelanden hindras från att nå fram.

Åtgärder för att verkställa frihetsberövanden

Sedan den 1 juli 2024 får hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter användas för att möjliggöra verkställighet av ett frihetsberövande av en misstänkt eller dömd person. Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får användas om det är av synnerlig vikt för att lokalisera en person som är anhållen eller häktad för brott eller som är dömd till fängelse eller sluten ungdomsvård för brott som avses i 27 kap. 19 a § rättegångsbalken, dvs. sådana brott som ger rätt till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation vid en förundersökning när det finns en skäligen misstänkt person (se 27 kap. 19 c § rättegångsbalken och 3 § lagen om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder). Detsamma gäller för att använda hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsövervaknings- och platsuppgifter, även om det ställs något högre krav på vilken brottslighet det ska vara fråga om för att tvångsmedlet ska få användas (se 6 c § lagen om hemlig dataavläsning och 4 § lagen om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder). Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter får även användas för att lokalisera en person som är dömd till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning, oaktat vilken brottslighet det är fråga om (3 och 4 §§ lagen om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder).

Ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation får endast avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som under den tid som tillståndet avser innehas eller har innehafts av den eftersökte eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av den eftersökte, eller det finns synnerlig anledning att anta att den eftersökte under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta. Sådan övervakning får dock inte avse meddelanden som endast överförs eller har överförts i ett elektroniskt kommunikationsnät som med hänsyn till sin begränsade omfattning och omständigheterna i övrigt får anses vara av mindre betydelse från allmän kommunikationssynpunkt.

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning som gäller kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter får endast avse ett avläsningsbart informationssystem som används, eller det finns särskild anledning att anta har använts eller kommer att användas, av den

eftersökte, eller det finns synnerlig anledning att anta att den eftersökte har kontaktat eller kommer att kontakta. Skr. 2025/26:82

Det infördes även en möjlighet att använda hemlig övervakning av elektronisk kommunikation för uppgifter om elektroniska meddelanden och s.k. basstationstömning i syfte att kunna lokalisera en utlänning som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet (5 kap. 5 § LSU).

2.4 Processuella regler och rättssäkerhetsgarantier

Tillståndsprovningen

Frågor om tillstånd till hemliga tvångsmedel provas som huvudregel av en domstol efter ansökan av en åklagare (se t.ex. 27 kap. 21 § rättegångsbalken och 6 § preventivlagen). När det gäller inhämtningslagen är det emellertid åklagare vid Åklagarmyndigheten som fattar beslut om inhämtning av uppgifter, efter ansökan av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket (3 § inhämtningslagen). Beträffande tillstånd till hemliga tvångsmedel enligt LSU gäller en delvis annan ordning (se t.ex. 5 kap. 8 och 11 §§ LSU).

Under vissa förutsättningar får åklagare interimistiskt besluta om tillstånd till sådana hemliga tvångsmedel som enligt huvudregeln ska provas av domstol (se t.ex. 27 kap. 21 a § första stycket rättegångsbalken). Så får ske om det kan befaras att inhämtande av rättens tillstånd skulle medföra en fördröjning av väsentlig betydelse för utredningen eller för möjligheterna att förhindra den brottsliga verksamheten. Om en åklagare har fattat ett interimistiskt beslut, ska detta utan dröjsmål anmälas till rätten som skyndsamt ska pröva ärendet. Om beslutet har verkställts före rättens prövning och rätten finner att det saknats skäl för åtgärden får de uppgifter som kommit fram inte användas i en brottsutredning till någons nackdel (se t.ex. 27 kap. 21 a § andra och tredje styckena rättegångsbalken).

Som utgångspunkt ska ett offentligt ombud utses och ett sammanträde hållas i ärenden om hemliga tvångsmedel (se t.ex. 27 kap. 26–30 §§ rättegångsbalken). Det gäller dock inte beträffande hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Det offentliga ombudet är motpart till åklagaren vid sammanträden inför domstol och har till uppgift att bevaka enskildas rätt och integritetsintressen i allmänhet. Det offentliga ombudet ska lyfta fram alla aspekter, även t.ex. skydd för tredje mans integritet. Det offentliga ombudet ska också bevaka att de grundläggande principerna för tvångsmedelsanvändning följs. Det offentliga ombudet ska ha tillgång till allt material som ligger till grund för domstolens prövning. Ombudet har möjlighet att yttra sig i ärendet och har rätt att överklaga domstolens beslut.

Det är möjligt för rätten att genom ett s.k. förenklat förfarande ge tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Förfarandet innebär att ytterligare beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation kan meddelas utan att rätten måste hålla ett sammanträde. Detta förutsätter att det redan finns ett tillstånd till åtgärden och att en ny ansökan eller anmälan gäller samma person och grundas på samma omständigheter som det tidigare tillståndet men avser ett annat

telefonnummer, en annan adress eller en annan elektronisk kommunikationsutrustning än det tidigare tillståndet (27 kap. 28 a § rättegångsbalken). Det förenklade förfarandet är tillämpligt vid tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt rättegångsbalken, preventivlagen och LSU.

Förbud mot avlyssning och övervakning

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får inte avse telefonsamtal eller andra meddelanden där någon som yttrar sig, på grund av bestämmelserna om frågeförbud i 36 kap. 5 § andra–sjätte styckena rättegångsbalken, inte skulle ha kunnat höras som vittne om det som har sagts eller på annat sätt kommit fram. Om det under avlyssningen kommer fram att det är fråga om ett sådant samtal eller meddelande ska avlyssningen omedelbart avbrytas. Hemlig rumsavlyssning får inte avse samtal eller annat tal där någon sådan person talar. Om det under rumsavlyssningen kommer fram att det är fråga om ett sådant samtal eller tal, ska avlyssningen omedelbart avbrytas och upptagningar och uppteckningar omedelbart förstöras i de delar som de omfattas av förbudet (27 kap. 22 § rättegångsbalken). Detsamma gäller för hemlig dataavläsning om det är fråga om kommunikationsavlyssnings- eller rumsavlyssningsuppgifter (27 § lagen om hemlig dataavläsning). Hemlig rumsavlyssning och hemlig kameraövervakning får inte heller avse vissa i lagen särskilt angivna platser som används för verksamhet som omfattas av frågeförbudet i rättegångsbalken, t.ex. verksamhet som bedrivs av advokater, läkare, psykologer och präster inom trossamfund (27 kap. 22 a § rättegångsbalken). Bestämmelser om förbud mot avlyssning i vissa fall finns även i 11 § preventivlagen. Slutligen får hemlig dataavläsning inte avse ett avläsningsbart informationssystem som stadigvarande används eller är särskilt avsett att användas av personer som genom sitt yrke har sådan tystnadsplikt som följer av 36 kap. 5 § rättegångsbalken (11 § lagen om hemlig dataavläsning).

Underrättelse till enskilda och Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten

Den som är eller har varit misstänkt för brott ska underrättas om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning eller hemlig dataavläsning som han eller hon har varit föremål för (se t.ex. 27 kap. 31–33 §§ rättegångsbalken och 28 och 29 §§ lagen om hemlig dataavläsning). Om avlyssning eller övervakning av elektronisk kommunikation har avsett ett telefonnummer eller annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som innehas av någon annan än den misstänkte, ska även innehavaren underrättas. Detsamma gäller hemlig dataavläsning omfattande sådant avläsningsbart informationssystem som avses i lagen om hemlig dataavläsning och som innehas av någon annan än den misstänkte. Om kameraövervakning eller rumsavlyssning har avsett eller riktats mot en plats som innehas av någon annan än den misstänkte och som allmänheten inte har tillträde till, ska

även innehavaren av platsen underrättas. Om övervakningen eller avlyssningen har avsett en skäligen misstänkt och integritetsintrånget för innehavaren kan antas vara ringa behöver dock ingen underrättelse lämnas till innehavaren.

En underrättelse ska lämnas så snart det kan ske utan men för utredningen, dock senast en månad efter det att förundersökningen avslutades. En underrättelse ska dock skjutas upp om sekretess enligt vissa bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller för uppgiften. Sedan den 1 juli 2024 gäller att om det på grund av sekretess eller risk för men för utredningen inte har kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år och sex månader från det att tvångsmedelsanvändningen avslutades, ska frågan om underrättelse prövas slutligt (27 kap. 33 § rättegångsbalken). En underrättelse ska då bara lämnas om sekretess inte längre gäller och om det kan ske utan men för utredningen. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ska så snart det kan ske informeras om underrättelse inte lämnats till enskild (14 b § andra stycket förundersökningskungörelsen [1947:948]). Detta gäller även när hemlig dataavläsning använts i motsvarande situationer (28 § lagen om hemlig dataavläsning). Underrättelseskyldigheten gäller inte utredningar om sådan brottslighet som hör till Säkerhetspolisens verksamhetsområde, t.ex. brott mot Sveriges säkerhet, sabotage och terroristbrott. En underrättelse behöver inte lämnas till den som redan har fått del av eller tillgång till uppgifterna. Någon underrättelse behöver inte heller lämnas om den med hänsyn till omständigheterna uppenbart är utan betydelse eller om den person som underrättelsen avser har avlidit eller om den juridiska person som underrättelsen avser har upphört.

Även den som varit utsatt för tvångsmedel enligt preventivlagen ska i vissa fall underrättas om tvångsmedelsanvändningen (16–18 §§ preventivlagen). Dessa regler gäller även när hemlig dataavläsning använts i motsvarande situationer (29 § lagen om hemlig dataavläsning).

Som huvudregel finns det även en skyldighet att underrätta den som eftersökts och utsatts för en åtgärd enligt lagen om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder (12 §). Även innehavaren av ett telefonnummer eller en annan adress, en viss elektronisk kommunikationsutrustning eller ett avläsningsbart informationssystem ska underrättas, om denna är någon annan än den eftersökte. Underrättelsen ska lämnas så snart det kan ske efter att ärendet som åtgärden vidtogs i avslutades. Även i dessa fall finns det en skyldighet att pröva frågan om underrättelse slutligt inom ett år och sex månader från det att tvångsmedelsanvändningen avslutades (14 §).

Beträffande vissa hemliga tvångsmedel finns det, utöver den skyldighet att underrätta enskilda som redogörs för ovan, även en förstärkt skyldighet att underrätta Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden om beslut. Det gäller t.ex. när tvångsmedel används inom ramen för preventivlagens utökade tillämpningsområde och när hemlig dataavläsning används (6 b § preventivlagen och 21 § lagen om hemlig dataavläsning).

Reglerna om vilken aktör som ansvarar för att underrätta enskilda eller Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden om beslut om hemliga tvångsmedel är inte enhetligt utformade i dag. I betänkandet Effektivare verktyg för att bekämpa brott av unga lagöverträdare (SOU 2024:93) föreslås att åklagare i större utsträckning ska ansvara för

underrättelseskyldigheten vid beslut om hemliga tvångsmedel. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Vidare har Utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel (Ju 2025:04), som tillsattes av regeringen i februari 2025, i uppdrag att se över hur dagens system med underrättelser fungerar i praktiken och överväga om regleringen bör ändras i något avseende. Uppdraget ska redovisas den 29 maj 2026.

Överskottsinformation

När hemliga tvångsmedel används kan det komma fram uppgifter som inte rör det brott som har legat till grund för tvångsmedelsbeslutet. Uppgifterna kan i stället ha betydelse för att utreda ett annat brott eller för att förhindra nya brott. Åklagare får, efter iakttagande av proportionalitetsprincipen, besluta att uppgifter som har kommit fram vid användning av hemliga tvångsmedel enligt rättegångsbalken, preventivlagen och lagen om hemlig dataavläsning får användas för ett annat ändamål än det som har legat till grund för åtgärden (se t.ex. 27 kap. 23 a § rättegångsbalken och 12 § preventivlagen). Gällande inhämtningslagen får den verkställande myndigheten, efter iakttagande av proportionalitetsprincipen, besluta att uppgifter som har kommit fram vid inhämtning enligt lagen får användas för ett annat ändamål än det som har legat till grund för tillståndet (6 § inhämtningslagen). Tidigare fick sådan överskottsinformation endast användas under vissa i lag särskilt angivna förutsättningar.

Granskning och förstöring

En upptagning eller uppteckning som har gjorts vid hemliga tvångsmedel ska granskas snarast möjligt. Upptagningar och uppteckningar ska bevaras till dess de förundersökningar där de använts har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet eller målen slutligt har avgjorts (se t.ex. 27 kap. 24 § rättegångsbalken). Vid preventiva tvångsmedel ska upptagningar, uppteckningar och kopior av enskilda handlingar, i de delar de är av betydelse för att förhindra förestående brott, bevaras så länge det behövs för att förhindra brott (se 14 § preventivlagen). När uppgifterna inte längre ska bevaras ska de förstöras.

Tillsyn

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) är en myndighet under regeringen som bl.a. har till uppgift att utöva tillsyn över de brottsbekämpande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet. Myndighetens verksamhet är reglerad i lagen (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet och i förordningen (2007:1141) med instruktion för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) föreslagit att Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens ledningsform ska ändras från nämndmyndighet till enrådgighetsmyndighet och att den nya

myndigheten ska få namnet Myndigheten för säkerhet och integritetsskydd. Tillsynsverksamheten ska vara oförändrad och ligga kvar hos Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden som kommer att behålla sitt namn. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2026.

Nämnden ska utöva tillsyn genom inspektioner och andra undersökningar. Tillsynen avser ofta granskning av enskilda tvångsmedelsärenden hos de brottsbekämpande myndigheterna.

Nämnden tillämpar en s.k. tematisk tillsynsmetod. Med tematisk tillsyn avses att granskningen sker mot bakgrund av vissa i förväg definierade frågeställningar. Tillsynen ska bl.a. syfta till att säkerställa att de brottsbekämpande myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel varit författningsenlig. Nämnden får efter granskningen uttala sig om vad den kommit fram till och om vad som bör ändras i den granskade myndighetens verksamhet. Nämnden kan även uppmärksamma regeringen på behovet av förändringar i lag eller annan författning.

På begäran av en enskild är nämnden vidare skyldig att kontrollera om han eller hon har utsatts för hemliga tvångsmedel eller varit föremål för viss typ av personuppgiftsbehandling och om användningen av tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller behandlingen av personuppgifter har utförts i enlighet med lag eller annan författning. Nämnden ska underrätta den enskilde om att kontrollen har utförts. Nämndens avgöranden får inte överklagas.

Det finns bestämmelser, som regeringen redogör närmare för i avsnitt Underrättelse till enskilda och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, om att nämnden i vissa fall ska underrättas om beslut om hemliga tvångsmedel (se t.ex. 5 § inhämtningslagen, 21 § lagen om hemlig dataavläsning, 6 b § preventivlagen och 14 b § andra stycket förundersökningskungörelsen). Nämnden underrättas emellertid inte om samtliga beslut om hemliga och preventiva tvångsmedel och för inte heller någon sammanhållen statistik över användningen av hemliga och preventiva tvångsmedel. Som nämnts ovan ska Utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel (Ju 2025:04) bl.a. se över det nuvarande systemet med underrättelser och överväga om regleringen bör ändras i något avseende. Uppdraget ska redovisas den 29 maj 2026. Vid sidan av den tematiska tillsynsmetoden utgår nämndens tillsyn ofta från dessa underrättelser utan någon i förväg bestämd frågeställning.

Förutom Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden utövar både Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern tillsyn över de brottsbekämpande myndigheternas och domstolarnas verksamhet och kan inom ramen för den uttala sig i frågor om användningen av hemliga tvångsmedel.

3 Myndigheternas redovisning

I avsnitt 3.1–3.7 finns en redogörelse för Åklagarmyndighetens, Ekobrottsmyndighetens, Polismyndighetens och Tullverkets tvångsmedelsanvändning under 2024. En redogörelse för Säkerhetspolisens tvångsmedelsanvändning under 2024 finns i avsnitt 3.8. Den statistik som

redovisas i avsnitt 3.1–3.8 är tagen från den redovisning som myndigheterna lämnat till regeringen i maj 2025 (Ju2025/01269). I sammanhanget bör noteras att myndigheternas statistik kan avvika från antalet underrättelser om användning av hemliga tvångsmedel som ställts till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (se vidare i avsnitt 2.4).

Myndigheterna framhåller i sin redovisning att en person kan ha varit föremål för flera hemliga tvångsmedel och att samma person i dessa fall räknas under flera tvångsmedel. En sammanräkning av antalet personer som redovisas för varje tvångsmedel ger således inte en uppgift om hur många olika individer som totalt varit föremål för hemliga tvångsmedel.

3.1 Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

Antalet personer

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har omfattat 2 165 personer under 2024 (1 837 personer 2023).

Antalet personer fördelat på brottstyp

Antalet personer som varit föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 40 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (40 procent 2023, 43 procent 2022)
- 32 procent våldsbrott (37 procent 2023, 34 procent 2022)
- 1 procent sexualbrott eller människohandel (1 procent 2023 och 2022)
- 1 procent tillgreppsbrott (1 procent 2023 och 2022)
- 6 procent ekonomiska brott (4 procent 2023, 3 procent 2022)
- 20 procent övriga brott (17 procent 2023, 18 procent 2022)

Antalet tillstånd

Det har meddelats 5 346 tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation under 2024 (4 203 tillstånd 2023). Tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder har meddelats i 110 fall under 2024 (103 fall 2023).

Domstol har avslagit åklagares ansökan om tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation i 32 fall under 2024 (12 fall 2023). Det saknas uppgift om antalet avslag på ansökningar efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder eftersom det inte går att utläsa ur Åklagarmyndighetens digitala system om avslagen avser ett nationellt eller ett internationellt ärende. Eventuella avslag i internationella ärenden ingår i stället i redovisat antal avslag för respektive tvångsmedel.

Antalet intermistiska åklagarbeslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har under 2024 mer än fördubblats jämfört med 2023 (760 beslut 2024 respektive 359 beslut 2023). Fyra beslut har upphävts av domstol, medan övriga har fastställts. Under 2023 upphävdes fem beslut av domstol, medan övriga fastställdes.

Skr. 2025/26:82

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Antalet tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 37 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (42 procent 2023, 46 procent 2022)
- 36 procent våldsbrott (37 procent 2023, 34 procent 2022)
- 1 procent sexualbrott eller människohandel (1 procent 2023 och 2022)
- 1 procent tillgreppsbrott (1 procent 2023, 0 procent 2022)
- 6 procent ekonomiska brott (4 procent 2023 och 2022)
- 18 procent övriga brott (15 procent 2023 och 2022)

Våldsbrott och narkotikabrott eller narkotikasmuggling är, i likhet med föregående år, de dominerande brottstyperna där hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation används, även om andelen minskat något jämfört med föregående år.

Förenklat förfarande vid tillämpningen av bestämmelserna om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

Det förenklade förfarandet vid hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har använts mot 227 personer under 2024 (200 personer 2023). Domstol har fattat beslut om 386 tillstånd med stöd av bestämmelsen om det förenklade förfarandet under 2024 (418 tillstånd 2023) och liksom föregående år har domstol inte i något fall avslagit åklagares begäran. Åklagare har inte fattat något interimistiskt beslut enligt det förenklade förfarandet under 2023 eller 2024. Under 2024 fattades fyra beslut om tillstånd med stöd av bestämmelsen om det förenklade förfarandet efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder (ett beslut 2023 och inget sådant beslut under 2022).

Avlyssningstid

Den längsta verkställighetstiden för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation som avslutades under 2024 var 406 dagar (570 dagar 2023). Den genomsnittliga avlyssningstiden per tillstånd var 41 dagar under 2024 (43 dagar 2023), mediantiden 28 dagar (30 dagar 2023) och den kortaste avlyssningstiden en dag (en dag 2023).

Nyttan av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

I de ärenden som omfattas av redovisningen av nyttan har hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation använts vid 1 953 brott under 2024 (1 527 brott 2023). Nedan anges i vilken omfattning den hemliga avlyssningen inneburit någon nytta för utredningen. Summan överstiger 100 procent eftersom en och samma tvångsmedelsanvändning kan ha gett upphov till flera olika nyttor.

Under förundersökning

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har utgjort underlag i förhörssituation	937	48 %	40 %	43 %
Uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras	1 053	54 %	49 %	53 %
Uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel använts mot den misstänkte	753	39 %	30 %	32 %
Uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte	171	9 %	8 %	6 %
Uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	877	45 %	42 %	42 %

Efter förundersökning

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	257	13 %	10 %	10 %
Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat åtalas	718	37 %	29 %	31 %
Uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningsansökan	685	35 %	28 %	29 %

Överskottsinformation

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot en annan person i samma förundersökning	361	18 %	17 %	16 %
Uppgifterna har använts för att utreda brott i en annan förundersökning	227	12 %	7 %	10 %

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt	814	42 %	37 %	41 %

Nytan av hemlig avlyssning ska även redovisas genom anonymiserade exempel från tillämpningen. Myndigheterna har redovisat bl.a. följande exempel för 2024. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

- Ärendet gällde förberedelse och stämpling till mord, grovt vapenbrott och narkotikabrott. Gärningarna utgjorde ett led i en konflikt mellan två kriminella nätverk, varav ett hade bildats under hösten 2023 efter att det kriminella nätverket Foxtrot hade splittrats. Till nätverket knöts en handfull personer som förenades genom sin relation till grundaren. Personerna var geografiskt utspridda med viss tyngdpunkt mot mellersta Sverige. Under vintern 2023 försökte personer i nätverket ta över narkotikamarknaden i en större stad i mellersta Sverige utan att lyckas. Nätverket använde krypterade chattar för våldsplanering och inhyrda utförare av dåden. Utredningen i målet byggde i stora delar på spår från chattar som gick att få fram ur de berörda personernas mobila enheter. Det som framkom genom chattarna var i linje med den övriga utredningen i form av avlyssnade samtal, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och spaningsiakttagelser. Utredningen innehöll ett stort inslag av användning av hemliga tvångsmedel. Genom tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation avlyssnades en handfull personer under olika perioder. Tre personers samtal var av direkt betydelse för utgången i målet, främst gällande deras egen brottslighet men även gentemot övriga tilltalade. Genom hemlig kameraövervakning övervakades ett trapphus, vilket blev av avgörande betydelse för vilka personer som sedan kom att dömas för grovt vapenbrott och narkotikabrott. Vidare användes hemlig rumsavlyssning, vilket fick avgörande betydelse för att styrka åtalen för grovt vapenbrott och narkotikabrott. Totalt åtalades 19 personer för bl.a. förberedelse och stämpling till mord, medhjälp till förberedelse till mord, involverande av underårig i brottslighet, grovt vapenbrott och narkotikabrott. Därutöver väcktes bevistalan avseende försök till mord och grovt vapenbrott mot en person som inte var straffmyndig. I tingsrätten dömdes 18 personer för olika former av inblandning i våldsbrott samt grova vapenbrott. Det längsta straffet bestämdes till fängelse i nio år och tio månader. Tio personer överklagade domen. I hovrätten frikändes två personer för grovt vapenbrott och två personer fick lindrigare straff då åtalen för medhjälp till förberedelse till mord mot dessa ogillades. I övriga delar stod tingsrättens dom i huvudsak fast. Sammantaget hade användningen av hemliga tvångsmedel en central och helt avgörande betydelse för utgången i målet.
- I en förundersökning om grova bedrägerier mot äldre inriktade sig polisen på ett visst kluster av bedrägerier som kunde kopplas till sms till målsägandena. Meddelandena såg ut att komma från ett välkänt

transport- och logistikföretag. Målsägandena ringde upp avsändaren och vilseleddes att genomföra banköverföringar i tron att de kommunicerade med företrädare för sin bank. Utredningen inleddes med en kartläggning av de sim-kort som användes av gärningspersonerna vilka kopplades till två brottstelefoner. Därefter avlyssnades brottstelefonerna. Genom avlyssnade samtal och kartläggning av uppgifter från hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kunde det klarläggas hur telefonerna användes och av vem. Möjligheten till avlyssning var helt beroende av de lagändringar som genomfördes 2023 (bedrägerier genom elektronisk kommunikation). Utan uppgifterna från hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation hade det inte varit möjligt att komma åt gärningspersonerna. De avlyssnade samtalen spelades upp i tingsrätten och av tingsrättens dom framgår att vikt lades vid samtalen. Samtalen visade att det var fråga om ett organiserat förfarande utifrån en förslagen brottsplan och tingsrätten bedömde att brotten varit av särskilt farlig art. De två gärningspersonerna dömdes för sex fall av grovt bedrägeri och två fall av penningtvättsbrott till fängelse i ett år och sex månader. Domen har fått laga kraft.

- Ärendet rörde en serie med brott mot äldre, som bestod i att en person ringde upp målsägandena och falskeligen utgav sig för att företräda deras bank. Gärningspersonen påstod att det skett olovliga transaktioner från målsägandens konto och att en kollega kunde komma hem till målsäganden och hjälpa denna. Därefter kom två gärningspersoner hem till målsäganden och tillgrep företrädesvis bankkort och smycken. Genom basstationstömningar (områdesförfrågningar) identifierades A, som varit hemma hos målsägandena. A:s privata telefonnummer och ett "brottsnummer" blev föremål för hemlig övervakning och avlyssning av elektronisk kommunikation. Genom avlyssningen kunde ytterligare ett nummer identifieras, vilket användes av en person som kallade sig "X". Även detta nummer blev föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. Genom avlyssningen framkom att X ringde till A och gav denne "jobb". Vidare framkom att X kontaktade A när denne befann sig hemma hos en målsägande. X pratade då både med målsäganden och A och försökte lura målsäganden att lämna ut koden till sitt bankkort. X visade sig vara ett påhittat namn och abonnemanget stod på A. A greps tillsammans med en medmisstänkt B och ytterligare brottsnummer identifierades, vilka var registrerade på A. Det visade sig att X:s nummer samt flera brottsnummer hade samma hemmamast. Genom en basstationstömning (områdesförfrågan) riktad mot den aktuella masten och avseende ytterligare en brottsplats framkom att X:s nummer följdes av ett nummer tillhörande en kvinna, N. N var folkbokförd i ett område som täcktes av den aktuella masten. N:s telefonnummer blev föremål för hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation i syfte att identifiera X. Det visade sig att ett telefonnummer som var registrerat på C hade försökt kontakta B i samband med att denne greps. C hade barn tillsammans med N och vid genomgång av C:s sociala medier anträffades videosekvenser med C:s röst. Polisen bedömde att C:s röst stämde väl överens med rösten

hos X. C:s privata nummer blev därefter föremål för hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation och C greps. Uppgifter från avlyssningen och övervakningen blev avgörande bevisning för att kunna styrka att C använde brottsnumren. A, B och C dömdes i tingsrätten för bl.a. ett flertal fall av inbrottsstöld, försök till inbrottsstöld, grova bedrägerier, bedrägerier samt grov olovlig befattningsmed betalningsverktyg till fängelse i mellan fyra och fem år. I hovrätten sänktes påföljden för B till fängelse i tre år och sex månader medan påföljden för C fastställdes till fyra år och åtta månader. Domen mot A prövades aldrig av hovrätten.

Skr. 2025/26:82

3.2 Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Antalet personer

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har omfattat 4 675 personer under 2024 (3 943 personer 2023).

Antalet personer fördelat på brottstyp

Antalet personer som varit föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 27 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (25 procent 2023, 26 procent 2022)
- 33 procent våldsbrott (40 procent 2023, 41 procent 2022)
- 2 procent sexualbrott eller människohandel (1 procent 2023 och 2022)
- 5 procent tillgreppsbrott (6 procent 2023, 7 procent 2022)
- 7 procent ekonomiska brott (5 procent 2023 och 2022)
- 26 procent övriga brott (23 procent 2023, 20 procent 2022)

Antalet tillstånd

Det har meddelats 17 454 tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation under 2024 (15 353 tillstånd 2023). Vidare har tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder meddelats i 265 tillstånd under 2024 (196 tillstånd 2023).

Domstol har avslagit åklagares ansökan om tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i 169 tillstånd under 2024 (127 tillstånd 2023). Uppgift saknas om antalet avslag på ansökningar efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder då det inte går att utläsa ur Åklagarmyndighetens digitala system om avslagen avser ett nationellt eller ett internationellt ärende. Eventuella avslag i internationella ärenden ingår i stället i redovisat antal avslag för respektive tvångsmedel.

Åklagare har under 2024 fattat 275 interimistiska beslut om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (234 beslut 2023). Elva beslut har upphävts av domstol under 2024 (inget beslut upphävdes 2023).

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Antalet tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 21 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (19 procent 2023, 20 procent 2022)
- 44 procent våldsbrott (53 procent 2023, 55 procent 2022)
- 1 procent sexualbrott eller människohandel (1 procent 2023 och 2022)
- 5 procent tillgreppsbrott (4 procent 2023 och 2022)
- 5 procent ekonomiska brott (3 procent 2023, 4 procent 2022)
- 24 procent övriga brott (20 procent 2023, 16 procent 2022)

Av uppställningen framgår att våldsbrott, narkotikabrott eller narkotikasmuggling och övriga brott liksom 2023 har varit de vanligast förekommande brottstyperna för vilka hemlig övervakning av elektronisk kommunikation använts.

Övervakningstid

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation innefattar åtgärder som inte på ett rättvisande sätt kan sägas pågå en viss tid. Ett exempel på detta är s.k. basstationstömningar (27 kap. 19 § första stycket 2 rättegångsbalken) som innebär att uppgifter inhämtas om vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som befunnit sig inom ett visst geografiskt område vid en viss tidpunkt. Uppgifter om övervakningstid skulle inte ge en rättvisande bild av hur tvångsmedlet tillämpas. Av detta skäl redovisas inte sådana uppgifter.

Nytan av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Nytan av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ska redovisas genom anonymiserade exempel från tillämpningen. Myndigheterna har redovisat följande exempel för 2024. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

- I en förundersökning om försök till mord genom skjutning mot lägenheter i två olika städer (stad A och stad B) under två närliggande dagar genomfördes basstationstömning (områdesförfrågan) på båda brottsplatserna. Ett telefonnummer fanns med i båda basstationstömningarna och detta kunde kopplas till en viss person, X. Med stöd av det materialet och annan bevisning kunde X gripas några dagar senare efter att ha anhållits i sin frånvaro som misstänkt för skjutningarna. När det inhämtades en s.k. HÖK-lista (uppgifter om t.ex. vilken kommunikationsutrustning som funnits i ett visst

geografiskt område) på telefonnumret som var kopplat till X gick det att kartlägga den misstänktes resa från stad B till stad A, uppkopplingar vid brottsplatsen i stad A och en omedelbar resa tillbaka till stad B. Vidare bidrog materialet från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation avseende det aktuella telefonnumret till att skjutningen i stad B, där numrets rörelsemönster från ett vandrarhem i riktning mot brottsplatsen och förflyttning tillbaka till vandrarhemmet efter skjutningen, kunde kartläggas. Materialet från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation bidrog till att X kunde gripas relativt kort efter gärningarna men också till att X kunde fällas till ansvar för försök till mord i flera fall såväl i stad A som i stad B. Tingsrätten dömde X enligt åtalet för försök till mord i åtta fall och en del andra brott till fängelse i 14 år. X överklagade domen men återkallade sedan överklagandet.

Skr. 2025/26:82

- Person A förvarade tio kilo amfetamin i sin bostad i en stad i östra delen av Sverige. Polis gjorde ett ingripande mot bostaden och grep A. Narkotikan förvarades i en Ica-påse. Vid kontroll av påsen visade det sig att dna från person B fanns på bärhandtaget till påsen samt att det i påsen, tillsammans med amfetaminet, låg ett beslut från polisen om körkortsomhändertagande avseende B från samma dag som narkotikan påträffades. Omständigheterna var besvärande för B men ingen ytterligare bevisning fanns mot B i utredningen. Det var exempelvis inte längre möjligt att inhämta lokaliseringssuppgifter genom hemlig övervakning av elektronisk kommunikation då sådana uppgifter inte längre fanns att tillgå. B häktades för det grova narkotikabrottet men varken undersökning av B:s telefon eller förhör med A kunde knyta B ytterligare till brottet. B var hemmahörande i en stad i västra Sverige och var misstänkt för andra brott inom ramen för en annan förundersökning. Vid kontakt mellan åklagarna i de olika utredningarna framkom att det hade använts hemlig övervakning av elektronisk kommunikation mot B i den andra förundersökningen. Materialet delades som överskottsinformation till förundersökningen om det grova narkotikabrottet. Materialet visade att B samma dag åkt från staden i västra Sverige till staden i östra Sverige. Materialet visade även att B befunnit sig i det basstationsområde som täckte A:s bostad under samma tidsperiod som A, enligt dennes förhörsuppgifter, hade fått narkotikan. Genom uppgifterna från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation kunde B knytas till det grova narkotikabrottet som kurir. A och B dömdes i tingsrätten till fängelse i fem år vardera. Domen har fastställts av hovrätten.
- I ett ärende avseende grova rån, grova bedrägerier och försök till grova bedrägerier mot totalt tolv målsägande var hemlig övervakning av elektronisk kommunikation av stor betydelse för att kunna föra förundersökningarna framåt. Brottsplanen bestod i att målsägandena drogades i sina hem genom att receptbelagt sömnmedel eller narkotikapreparat blandades i deras dryck utan deras kännedom, varpå gärningspersonerna tillgrep målsägandenas bankkort, mobiltelefoner och olika värdeföremål när dessa hade somnat. Gärningspersonerna använde sedan målsägandenas bankkort och mobiltelefoner för att genomföra banköverföringar och internetköp till stora belopp. Genom

positioneringsuppgifter som inhämtades i utredningen gick det att knyta två gärningspersoner till i stort sett samtliga brott. Uppgifterna från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation visade att gärningspersonerna hade varit hemma hos målsägandena och även under vilka tider, vilket var av betydelse för att kunna utreda vem som utfört banköverföringarna. Initialt förnekade den huvudmisstänkte att denne varit hemma hos målsägandena. Vidare gick det genom uppgifterna från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation att placera gärningspersonerna i närheten av en bankomat där målsägandens tillgripna bankkort hade använts. En person dömdes bl.a. med hjälp av positioneringsuppgifterna för samtliga tolv fall av grovt rån till fängelse i elva år och sex månader. En medmisstänkt dömdes för fyra fall av grovt rån och för medhjälp till grovt rån i tre fall till fängelse i tio år. De tilltalade har överklagat domen.

- Ett flertal personer kontaktade polisen angående en pågående misshandel där det även skulle ha förekommit en pistol. När målsäganden anträffades framkom att denne misshandlats och hotats bl.a. med pistol av sex till åtta personer, som var maskerade. Målsäganden och vittnen kunde inte identifiera någon gärningsperson. Via polisens övervakningskameror kunde tre misstänkta personer, som befann sig i en bil i nära anslutning till brottsplatsen, identifieras och frihetsberövas. Vidare beslagtogs en pistol. Genom inhämtande av s.k. HÖK-listor på de tre misstänkta personerna och genom användning av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i form av basstationstömning kunde flera ytterligare intressanta telefonadresser identifieras. Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation begärdes och beviljades i syfte att utreda om ytterligare personer kunde skäligen misstänkas för brott. Dessa tvångsmedel var helt avgörande för att identifiera ytterligare tre misstänkta gärningspersoner. Sammanlagt åtalades fem personer för bl.a. grovt vapenbrott, grov misshandel, grovt olaga hot och övergrepp i rättsak. I tingsrätten dömdes tre personer för grov misshandel och grovt olaga hot till fängelse i två år vardera. En fjärde person dömdes för grov misshandel, grovt olaga hot och grovt vapenbrott till fängelse i fem år. Domen har fastställts av hovrätten.
- Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation användes mot tre misstänkta personer inom ramen för en förundersökning om grova stölder. Brottsligheten bestod i att gärningspersonerna under ett antal nätter begick stölder från gårdar på landsbygden runt om i södra Sverige, varefter stöldgodset transporterades till en container för tillfällig förvaring innan det avyttrades. Positioneringsuppgifter och trafikuppgifter utgjorde bevisning av stor vikt för att kunna åtala de tre misstänkta för ett stort antal stölder samt häleri. Uppgifterna från den hemliga övervakningen i förening med positioneringar från bank-id och vissa medgivanden från en av de misstänkta utgjorde stark bevisning. Åtalet bifölls i stora delar i såväl tingsrätt som hovrätt och påföljden bestämdes i samtliga fall till fängelse i ett år eller strax däröver.

- Ärendet handlade om omfattande kontanthantering inom ramen för två enskilda firmor med verksamhet inom byggbranschen. I korthet tvättades pengar i flera steg efter att intäkter – som inte redovisades annat än i mycket liten del – slussades till Polen och pengarna skickades i flera led mellan olika bankkonton. Slutligen gjordes kontantuttag från polska visakort i svenska bankomater. De uttagna kontanterna kunde sannolikt användas till att avlöna svart arbetskraft. Kontanthantering och de bakomliggande transaktionerna utgjorde grov näringspenningtvätt i de båda enskilda firmorna där de tvättade beloppen uppgick till mellan 40 och 64 miljoner kronor. Det fanns också misstankar om grova bokföringsbrott då en stor del av bokföringen antingen helt saknades eller var bristfällig. I ärendet användes hemlig övervakning och avlyssning av elektronisk kommunikation under en kortare period precis innan tillslaget. Genom uppgifterna från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation kunde två misstänkta personer kopplas till omfattande kontantuttag där det inte längre fanns möjlighet att säkra annan bevisning (övervakningsfilm från bankomaterna). Positioneringarna från den hemliga övervakningen av elektronisk kommunikation fick även betydelse för andra delar av utredningen då det gick att visa de misstänkta kontaktnät. Positioneringarna fick avgörande betydelse för att knyta de misstänkta till uttagen. I ärendet åtalades totalt 13 personer för delaktighet i antingen näringspenningtvätten och/eller de grova bokföringsbrotten. Det väcktes även åtal för grova bokföringsbrott i bolag som en av de huvudmisstänkta drev och som var stora kunder till de enskilda firmorna. De enskilda firmorna innehades av två personer som var släkt med den andra huvudmisstänkta. Samtliga tilltalade dömdes i tingsrätten. Påföljden för de två huvudmännen bestämdes till fängelse i sex år vardera och flera personer fick näringsförbud. Vidare förverkades egendom. Målet överklagades till hovrätten som i stort sett fastställde tingsrättens dom, dock sänktes fängelsestraffen i vissa delar. I hovrätten dömdes huvudmännen till fem års fängelse vardera.

Skr. 2025/26:82

3.3 Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig kameraövervakning

Antalet personer

Hemlig kameraövervakning har omfattat 807 personer under 2024 (534 personer 2023).

Antalet personer fördelat på brottstyp

Antalet personer som varit föremål för hemlig kameraövervakning 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 68 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (65 procent 2023, 71 procent 2022)
- 14 procent våldsbrott (21 procent 2023, 15 procent 2022)

- 0 procent sexualbrott eller människohandel (1 procent 2023, 3 procent 2022)
- 0 procent tillgreppsbrott (0 procent 2023, 1 procent 2022)
- 5 procent ekonomiska brott (3 procent 2023, 1 procent 2022)
- 12 procent övriga brott (10 procent 2023, 9 procent 2022)

Antalet tillstånd

Det har meddelats 505 tillstånd till hemlig kameraövervakning under 2024 (407 tillstånd 2023). I åtta fall har domstol avslagit åklagares ansökan om tillstånd till hemlig kameraövervakning (fem fall 2023). Tillstånd till hemlig kameraövervakning efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder har meddelats i två beslut under 2024 (ett tillstånd under 2023).

Åklagare har under 2024 fattat 135 interimistiska beslut om hemlig kameraövervakning (84 beslut 2023). Av dessa har 131 fastställts av domstol och fyra har upphävts (år 2023 upphävdes två beslut).

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Antalet tillstånd till hemlig kameraövervakning 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 60 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (64 procent 2023, 68 procent 2022)
- 15 procent våldsbrott (18 procent 2023, 15 procent 2022)
- 0 procent sexualbrott eller människohandel (1 procent 2023, 3 procent 2022)
- 2 procent tillgreppsbrott (0 procent 2023, 1 procent 2022)
- 5 procent ekonomiska brott (5 procent 2023, 1 procent 2022)
- 17 procent övriga brott (12 procent 2023 och 2022)

Av uppställningen framgår att narkotikabrott eller narkotikasmuggling under 2024 fortsatt är de vanligast förekommande brottstyperna där hemlig kameraövervakning används.

Övervakningstid

Den längsta verkställighetstiden för hemlig kameraövervakning under 2024 var 238 dagar (231 dagar 2023). Den genomsnittliga övervakningstiden var 45 dagar under 2024 (43 dagar 2023), mediantiden 38 dagar (30 dagar 2023) och den kortaste övervakningstiden en dag (en dag 2023).

Nyttan av hemlig kameraövervakning

I de ärenden som omfattas av redovisningen av nyttan har hemlig kameraövervakning använts vid 538 brott under 2024 (363 brott 2023). Nedan anges i vilken omfattning den hemliga övervakningen inneburit något resultat för utredningen. Summan överstiger 100 procent eftersom

en och samma tvångsmedelsanvändning kan ha gett upphov till flera nyttor. Skr. 2025/26:82

Under förundersökning

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har utgjort underlag i förhörssituation	209	39 %	25 %	47 %
Uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras	403	75 %	64 %	70 %
Uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel använts mot den misstänkte	202	38 %	23 %	40 %
Uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte	30	6 %	7 %	7 %
Uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	237	44 %	32 %	49 %

Efter förundersökning

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte har kunnat avföras från utredningen	79	15 %	4 %	6 %
Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte har kunnat åtalas	175	33 %	23 %	34 %
Uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningsansökan	168	31 %	22 %	30 %

Överskottsinformation

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot annan person i samma förundersökning	104	19 %	12 %	14 %
Uppgifterna har använts för att utreda brott i en annan förundersökning	59	11 %	4 %	5 %

Övrigt

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt	222	41 %	28 %	47 %

Nytan av hemlig kameraövervakning ska även redovisas genom anonymiserade exempel från tillämpningen. Myndigheterna har redovisat

följande exempel för 2024. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

- I ett ärende fanns misstankar om att en person hanterade stora mängder narkotika. Tingsrätten beviljade därför tillstånd till hemlig kameraövervakning mot den misstänkte och tillstånd till hemlig rumsavlyssning i den misstänktes fordon. Från den hemliga rumsavlyssningen kunde konstateras att den misstänkte hade flera möten i sitt fordon med andra personer, där olika former av narkotikaaffärer diskuterades. Under spaningen kunde konstateras att den misstänkte ibland besökte en ensligt belägen gård. Vid ett sådant tillfälle användes drönare (hemlig kameraövervakning). Med hjälp av drönaren kunde spanarna se hur den misstänkte hämtade säckar från en ladugård, som sedan placerades i den misstänktes fordon. Efter att den misstänkte körde från gården stoppades personen av polis- och tullpersonal. I bilen anträffades 53 kilo cannabis. Vid husrannsakan i ladan anträffades ytterligare 157 kilo cannabis. Den misstänkte erkände transport av narkotikan i bilen, men förnekade kännedom om narkotikan i ladan. Den misstänkte dömdes emellertid för hela partiet. Tingsrätten fann, mot bakgrund av att ingen annan person hade setts på filmerna från den hemliga kameraövervakningen och mot bakgrund av de samtal som förts i fordonet, att det var utrett att den misstänkte hade förvarat även narkotikan i ladan. Påföljden bestämdes till fängelse i fem år och nio månader. Domen har fastställts av hovrätten.
- En lantbrukare hittade två väskor innehållande drygt 13 kilo amfetamin och 5 000 tabletter MDMA (ecstasy) i en dunge på en åker. Polis tillkallades. Väskorna togs i beslag och byttes ut på platsen, och tillstånd till hemlig kameraövervakning på fyndplatsen beviljades. Två veckor senare kom en grupp unga personer till platsen och letade efter något. Flera av personerna kunde identifieras. Övervakningsfilmen på de identifierade misstänkta personerna kunde sedan sättas i samband med beslag och överskottsinformation från andra utredningar. På så vis kunde olika händelser kopplas samman och visa att det aktuella partiet narkotika härrörde från ett större parti på drygt 30 kilo amfetamin. Tre av personerna på filmen från den hemliga kameraövervakningen i dungen dömdes för synnerligen grovt narkotikabrott till sex års fängelse och för grovt narkotikabrott till fängelse i tre år och sex månader respektive ett år och sex månader. Ytterligare en person dömdes till ett års fängelse för medhjälp till grovt narkotikabrott. I bevisningen ingick överskottsinformation i form av hemlig dataavläsning och hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation från ett annat ärende och uppgifter från hemlig övervakning av elektronisk kommunikation från det aktuella ärendet. Domen har fastställts av hovrätten.
- En spaningsinsats inleddes under våren 2024 i södra Sverige och inriktades mot flera personer som var misstänkta för grovt narkotikabrottslighet. I utredningen användes hemlig kameraövervakning mot både plats och person samt hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, vilket blev helt avgörande för ärendets utgång. Genom fysisk spaning mot en av personerna i nätverket (A) gjordes

iakttagelser när denne, tillsammans med en annan person (B), kom ut från en butik med en blå butikspåse i sin hand. Personerna A och B sammanstrålade med en tredje person (C) på butikens parkering och därefter åkte alla tre i två olika bilar till ett skogsparti. När A, B och C befann sig ute i skogen inledde polisen hemlig kameraövervakning med drönare. Via drönaren kunde polisen se A passera genom skogen med en blå påse, gå fram till bagageluckan på C:s bil och lasta in påsen i bagageluckan. Bilarna lämnade sedan skogspartiet. Fordonsstopp genomfördes en stund senare av C:s bil. I bagageluckan anträffades en blå butikspåse med cirka tio kilo cannabis, varpå C greps. En polishund spårade sedan från den platsen där bilarna stått parkerade vid skogspartiet, varpå det anträffades en gömma med tre kilo amfetamin och ytterligare lite cannabis i skogen. Polisen bytte ut narkotikan mot en påse med legalt preparat och inledde hemlig kameraövervakning mot platsen. Efter några dagar kom en person (D) till platsen, grävde upp påsen och tog med sig denna. D kontaktade därefter A. Ytterligare en tid senare hörde polisen via hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation att D, på uppdrag av A, skulle åka till en större stad i mellersta Sverige tur och retur. Polisens spanare i det södra polisområdet tog kontakt med spanare i det andra polisområdet, vilka mötte upp D utanför den större staden och följde sedan D under hela vistelsen i denna. Under spaningen sågs D ta emot en kartong av en person (E) vid en återvinningsstation. Polisens spanare fortsatte följa D när denne återvände söderut och genomförde ett fordonsstopp på vägen. I kartongen anträffades cirka ett kilo kokain och två kilo amfetamin. D greps och även A och B. Polisens spanare följde även E som hade lämnat över kartongen till D. Detta ledde fram till husrannsakan på två adresser och beslag på över 18 kilo amfetamin, över två kilo kokain, över 14 kilo cannabis och mängder med narkotikaklassade tabletter. Ytterligare personer greps i samband med detta och en separat utredning inleddes mot dem. I tingsrätten och hovrätten dömdes A, B, C och D till långa fängelsestraff från två och ett halvt till åtta år. Material från den hemliga kameraövervakningen knutet till person var avgörande bevisning i fråga om händelsen i skogspartiet, då det genom filmen blev tydligt att alla de tre personerna på platsen var införstådda med vad som skedde. Vidare blev material från den hemliga avlyssningen av elektronisk kommunikation avgörande bevisning i åtalet rörande narkotikan som hämtades av D.

3.4 Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig rumsavlyssning

Antalet personer

Hemlig rumsavlyssning har omfattat 130 personer under 2024 (110 personer 2023).

Antalet personer fördelat på brottstyp

Antalet personer som varit föremål för hemlig rumsavlyssning 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 61 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (52 procent 2023, 53 procent 2022)
- 25 procent våldsbrott (42 procent 2023, 37 procent 2022)
- 0 procent sexualbrott eller människohandel (0 procent 2023 och 2022)
- 0 procent tillgreppsbrott (0 procent 2023 och 2022)
- 2 procent ekonomiska brott (0 procent 2023 och 2022)
- 12 procent övriga brott (6 procent 2023, 10 procent 2022)

Antalet tillstånd

Det har meddelats 170 tillstånd till hemlig rumsavlyssning under 2024 (146 tillstånd 2023). Tillstånd till hemlig rumsavlyssning efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder har meddelats i elva fall (sju fall under 2023).

Åklagare har under 2024 fattat 24 interimistiska beslut om hemlig rumsavlyssning, vilka samtliga fastställts av domstol.

Domstol har inte i något fall avslagit åklagares ansökan om tillstånd till hemlig rumsavlyssning under 2024 och inte heller under 2023.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Antalet tillstånd till hemlig rumsavlyssning 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 61 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (54 procent 2023, 56 procent 2022)
- 24 procent våldsbrott (40 procent 2023, 37 procent 2022)
- 0 procent sexualbrott eller människohandel (0 procent 2023 och 2022)
- 0 procent tillgreppsbrott (0 procent 2023 och 2022)
- 1 procent ekonomiska brott (0 procent 2023 och 2022)
- 14 procent övriga brott (6 procent 2023, 7 procent 2022)

Av uppställningen framgår att narkotikabrott eller narkotikasmuggling och våldsbrott även under 2024 varit de vanligast förekommande brottstyperna där hemlig rumsavlyssning använts.

Avlyssningstid

Den längsta verkställighetstiden för hemlig rumsavlyssning under 2024 var 91 dagar (307 dagar 2023). Den genomsnittliga avlyssningstiden var 32 dagar under 2024 (51 dagar 2023), mediantiden 37 dagar (31 dagar 2023) och den kortaste avlyssningstiden en dag (en dag 2023).

I de ärenden som omfattas av redovisningen av nyttan har hemlig rumsavlyssning använts vid 102 brott under 2024 (72 brott 2023). Nedan anges i vilken omfattning den hemliga rumsavlyssningen inneburit något resultat för utredningen. Summan överstiger 100 procent eftersom en och samma tvångsmedelsanvändning kan ha gett upphov till flera olika nyttor.

Under förundersökning

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har utgjort underlag i förhörssituation	58	57 %	35 %	60 %
Uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras	113	111 %	67 %	71 %
Uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel har använts mot den misstänkte	56	55 %	26 %	34 %
Uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte	16	16 %	10 %	10 %
Uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte	72	71 %	35 %	65 %

Efter förundersökning

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen	22	22 %	8 %	8 %
Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat åtalas	44	43 %	29 %	42 %
Uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningsansökan	46	45 %	28 %	42 %

Överskottsinformation

Nytta	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot annan person i samma förundersökning	32	31 %	14 %	36 %
Uppgifterna har använts för att utreda brott i en annan förundersökning	26	25 %	14 %	8 %

Nyttä	2024		2023	2022
	Antal	Andel	Andel	Andel
Uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt	56	55 %	25 %	65 %

Nytan av hemlig rumsavlyssning ska även redovisas genom anonymiserade exempel från tillämpningen. Myndigheterna har redovisat följande exempel för 2024. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

- A sköts ihjäl på gatan utanför sin lägenhet våren 2023. På grund av att A hade en känd konflikt med B tog sig polis genast hem till B och grep denne samt gjorde husrannsakan i bostaden. Två telefoner togs i beslag från B, men det anträffades inte något mordvapen och inte heller några spår efter skjutningen. B häktades, i huvudsak på grund av konfliktbilden och för att det senare, i en av de beslagtagna telefonerna, anträffades vissa sökningar på A och dennes familj. I telefonerna fanns även en chatt mellan B och dennes vän C som inte kunde tolkas på något annat sätt än att dessa hade letat efter A samma dag som A sköts och att B befann sig utanför A:s bostad cirka 30 minuter före skjutningen. C greps några minuter efter B, nära både brottsplatsen och B:s bostad. C anhölls men anhållandet hävdades efter något dygn (chatten mellan B och C hade då ännu inte anträffats). C:s bil togs i beslag i samband med gripandet. Innan beslaget av bilen hävdades installerades utrustning för hemlig rumsavlyssning i bilen. I bilen berättade sedan C under våren 2023, flera gånger och för olika personer, att B hade skjutit A, varför B gjorde det samt hur mordet hade utförts, t.ex. att B hade väntat utanför A:s bostad i flera timmar. C berättade även om konflikten med detaljer som gick att bekräfta genom olika anmälningar och förhör, samt att B och C hade planerat mordet tillsammans. Dessutom pratade C både i bilen och i telefon i kryptiska ordalag om ”B:s koloni” och att C varit där och ”fixat”. Det sätt som C uttryckte sig på ledde till misstankar om att mordvapnet skulle kunna finnas på ”B:s koloni”. Efter utredningsarbete framkom att B:s familj för flera år sedan hade ägt en kolonilott. Vid husrannsakan på kolonilotten, som ägde rum flera månader efter mordet, hittades mordvapnet nedgrävt och rostigt. Detta kunde sedan jämföras av NFC med foton på ett vapen som B hade i sina telefoner och som var tagna i B:s bostad, datumstämplade dagarna före mordet. Det återfanns inte några spår på vapnet men bevisningen, tillsammans med ett antal besvärande chattar i B:s telefoner och B:s rörelsemönster under kvällen, räckte för fällande dom. B dömdes till livstids fängelse för mord och C till tio års fängelse för medhjälp till mord. Uppgifter från hemlig rumsavlyssning i bilen, som kompletterades med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation avseende C:s telefon, hade avgörande betydelse för att kunna föra mordutredningen framåt och återopades även som bevisning i målet. Domen har fått laga kraft.
- Hemlig rumsavlyssning, i kombination med hemlig kameraövervakning, användes för att utreda ett mord i oktober 2023. Misstankarna riktades mot ett kriminellt nätverk och de hemliga

tvångsmedlen avsåg personer med ledande ställning i nätverket. Ingen avgörande teknisk bevisning eller något mordvapen kunde initialt anträffas. Hemlig rumsavlyssning bedrevs under cirka en månads tid och redan efter tio dagar kunde en kommande försäljning av ett vapen uppdragas. Kuriren följdes och greps och det visade sig att det rörde sig om vapnet som hade använts vid mordet. Under rumsavlyssningen säkrades samtal mellan den som hade utfört mordet (A) och en vän till denne om hur A hade gått tillväga. Detta samtal utgjorde längre fram avgörande bevisning eftersom det saknades teknisk bevisning som kunde binda A till mordet. Under rumsavlyssningen framkom även att det kriminella nätverket skulle genomföra ett köp av narkotika och en kurir skickades för att hämta narkotikapartiet. Detta ledde till att kuriren greps och narkotikan beslagtogs. Även i denna del kom inspelningarna från rumsavlyssningen att utgöra den viktigaste bevisningen. Slutligen framgick genom uppgifterna från rumsavlyssningen att det kriminella nätverket hade åtagit sig att utföra ett kontraktsmord och att nätverket skickat en utförare till en större stad i mellersta Sverige. Utförandet av mordet avbröts genom att utföraren greps på plats och kort därefter kunde även övriga misstänkta gripas. Samtalen från rumsavlyssningen blev avgörande bevisning såvitt avsåg planeringen av mordet. Samtliga ärenden utreddes parallellt och ledde till fyra olika åtal som handlades i tre olika mål. Ledaren av nätverket dömdes för mord, stämpling till mord, grovt vapenbrott och grovt narkotikabrott till fängelse på livstid. En person dömdes för förberedelse till mord till sluten ungdomsvård i nio månader. En person dömdes för grovt vapenbrott till ungdomsövervakning i åtta månader och en person för medhjälp till grovt vapenbrott till fängelse i två år och sex månader. Slutligen dömdes tre personer för grovt narkotikabrott varav en till fängelse i tre år och sex månader, en till fängelse i tre år och en till sluten ungdomsvård i nio månader. I samtliga fall hade inspelningarna från rumsavlyssningen, i kombination med material från hemlig kameraövervakning, en avgörande betydelse som bevisning. Samtliga tre domar har fastställts i hovrätten.

- I en pågående förundersökning avseende grova narkotikabrott användes hemlig rumsavlyssning och hemlig kameraövervakning mot en ”tryckarlägenhet” som tillhörde en ledargestalt i ett kriminellt nätverk. Genom användningen av hemlig rumsavlyssning upptäcktes även planering och förberedelser rörande en skjutning strax innan denna skulle äga rum. Tack vare uppgifterna från rumsavlyssningen kunde mordet förhindras. Gärningsmannen greps med vapnet framför sig, förmodad att strax ge sig av för att utföra uppdraget. Utöver detta hade uppgifter från hemliga tvångsmedel även betydande del i bevisningen avseende utredningen av de grova narkotikabrotten, som bl.a. bestod av hantering av stora mängder kokain, amfetamin och cannabis. Åtalet omfattade totalt tolv personer och av dessa åtalades bl.a. två personer för förberedelse till mord, två personer för medhjälp till förberedelse till mord, sju personer för ett eller flera fall av grovt vapenbrott, åtta personer för ett eller flera fall av grovt narkotikabrott samt en person för involverande av underårig i brottslighet. Åtalet

bifölls i stora delar i både tingsrätt och hovrätt och ett flertal av de åtalade personerna dömdes till långa fängelsestraff. Domstolarna fann att bevisningen från hemliga tvångsmedel, främst hemlig rumsavlyssning och hemlig kameraövervakning, hade avgörande betydelse för att kunna bifalla de olika åtalspunkterna.

3.5 Tillämpningen av bestämmelserna om hemlig dataavläsning

Antalet ärenden

Under 2024 förekom hemlig dataavläsning i 232 ärenden (172 ärenden 2023).

Antalet personer

Hemlig dataavläsning har omfattat 436 personer under 2024 (331 personer 2023). Av myndigheternas statistik går inte att utläsa om någon av dessa personer har varit föremål för hemlig dataavläsning med anledning av flera olika brottstyper.

Antalet personer fördelat på brottstyp

Antalet personer som varit föremål för hemlig dataavläsning 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 44 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (48 procent 2023, 50 procent 2022)
- 24 procent våldsbrott (23 procent 2023, 24 procent 2022)
- 2 procent sexualbrott eller människohandel (2 procent 2023, 9 procent 2022)
- 3 procent tillgreppsbrott (0 procent 2023 och 2022)
- 9 procent ekonomiska brott (6 procent 2023, 3 procent 2022)
- 18 procent övriga brott (21 procent 2023, 14 procent 2022)

Antalet personer fördelat på brottstyp och uppgiftstyp

Ett tillstånd till hemlig dataavläsning kan avse en eller flera olika uppgiftstyper. De olika uppgiftstyperna är kommunikationsavlyssningsuppgifter, kommunikationsövervakningsuppgifter, platsuppgifter, kameraövervakningsuppgifter, rumsavlyssningsuppgifter och, sedan den 1 april 2025, andra uppgifter som är åtkomliga i ett avläsningsbart informationssystem. För redovisningen under 2024 gäller den tidigare lagstiftningen som i stället omfattar uppgifter som finns lagrade och uppgifter som visar hur ett avläsningsbart informationssystem används. Vidare måste tillstånd meddelas för varje enhet som ska avläsas, även om enheterna innehas av samma person.

Nedan följer en redovisning av antalet personer som varit föremål för hemlig dataavläsning fördelat på brottstyp och uppgiftstyp. Eftersom ett tillstånd för en enhet kan avse flera olika uppgiftstyper, kan antalet redovisade personer i tabellen nedan överstiga det totala antalet personer som har omfattats av hemlig dataavläsning under året. Som jämförelse anges 2023 års siffror inom parentes.

Skr. 2025/26:82

	Narkoti- kabrott	Vålds- brott	Sexual- brott/ männi- skohan- del	Till- grepps- brott	Ekono- miska brott	Övriga brott
Avlyssningsuppgifter	194 (159)	105 (74)	8 (6)	11 (0)	38 (21)	82 (70)
Övervaknings- uppgifter	191 (157)	105 (74)	8 (6)	11 (0)	38 (21)	80 (70)
Platsuppgifter	189 (157)	104 (74)	8 (6)	11 (0)	36 (21)	78 (69)
Kameraövervaknings uppgifter	0 (4)	3 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	0 (1)
Rumsavlyssnings- uppgifter	1 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	1 (0)
Uppgifter som finns lagrade	188 (158)	102 (72)	8 (6)	11 (0)	36 (21)	78 (69)
Övriga användnings- uppgifter	188 (156)	103 (73)	8 (6)	11 (0)	36 (21)	78 (69)

Antalet tillstånd

Det har meddelats 709 tillstånd till hemlig dataavläsning under 2024 (478 tillstånd 2023). Tillstånd till hemlig dataavläsning efter en utländsk myndighets begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder har meddelats i tolv fall under 2024 (elva tillstånd 2023). Dessa tolv tillstånd har avsett kommunikations-avlyssningsuppgifter, kommunikationsövervakningsuppgifter, plats-uppgifter, uppgifter som finns lagrade och uppgifter som visar hur ett avläsningsbart informationssystem används. Detsamma gäller de tillstånd som meddelades under 2023.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Antalet tillstånd till hemlig dataavläsning 2024 har fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 44 procent narkotikabrott eller narkotikasmuggling (54 procent 2023, 58 procent 2022)
- 24 procent våldsbrott (20 procent 2023, 23 procent 2022)
- 2 procent sexualbrott eller människohandel (2 procent 2023, 7 procent 2022)
- 2 procent tillgreppsbrott (0 procent 2023 och 2022)
- 11 procent ekonomiska brott (5 procent 2023, 3 procent 2022)
- 16 procent övriga brott (19 procent 2023, 9 procent 2022)

Av uppställningen framgår att narkotikabrott eller narkotikasmuggling och våldsbrott även under 2024 varit de vanligast förekommande brottstyperna där hemlig dataavläsning använts.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp och uppgiftstyp

Nedan följer en redovisning av antalet tillstånd till hemlig dataavläsning fördelat på brottstyp och uppgiftstyp. Eftersom ett tillstånd kan avse flera olika uppgiftstyper, kan antalet redovisade tillstånd per brottstyp och uppgiftstyp i tabellen överstiga det totala antalet tillstånd till hemlig dataavläsning under året. Som jämförelse anges 2023 års siffror inom parentes.

	Narkoti- kabrott	Vålds- brott	Sexual- brott/ männi- skohan- del	Till- grepps- brott	Ekono- miska brott	Övriga brott
Avlyssningsuppgifter	315 (257)	168 (93)	14 (11)	15 (0)	78 (26)	117 (90)
Övervaknings- uppgifter	311 (255)	167 (93)	14 (11)	15 (0)	78 (26)	116 (90)
Platsuppgifter	309 (255)	166 (93)	14 (11)	15 (0)	76 (25)	113 (89)
Kameraövervaknings uppgifter	0 (4)	7 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	0 (1)
Rumsavlyssnings- uppgifter	1 (6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (0)	1 (0)
Uppgifter som finns lagrade	307 (252)	163 (91)	14 (11)	15 (0)	76 (26)	113 (89)
Övriga användnings- uppgifter	306 (250)	164 (92)	14 (11)	15 (0)	76 (25)	113 (89)

Domstol har avslagit åklagares ansökan om tillstånd till hemlig dataavläsning i två ärenden under 2024. Under 2023 avslog domstol inte någon begäran om tillstånd till hemlig dataavläsning från åklagare. Vidare har åklagare fattat 35 interimistiska beslut under 2024 som gäller avlyssningsuppgifter, övervakningsuppgifter, platsuppgifter, kameraövervakningsuppgifter, rumsavlyssningsuppgifter, uppgifter som finns lagrade och uppgifter som visar hur ett avläsningsbart informationssystem används (30 beslut 2023). Under 2023 fattade åklagare inget interimistiskt beslut avseende kameraövervakningsuppgifter. Av de interimistiska beslut som åklagare fattat under 2024 har endast ett beslut upphävts av domstol.

Avläsningstid

Den längsta verkställighetstiden för hemlig dataavläsning var 124 dagar under 2024 (176 dagar 2023). Den genomsnittliga avläsningstiden var 25 dagar under 2024 (21 dagar 2023), mediantiden 20 dagar (13 dagar 2023) och den kortaste verkställighetstiden en dag (en dag 2023).

Nyttan av hemlig dataavläsning

I de ärenden som omfattas av redovisningen av nyttan har hemlig dataavläsning använts i 204 ärenden med totalt 386 misstänkta personer under 2024 (132 ärenden 2023). Ett beslut om hemlig dataavläsning kan innefatta en eller flera olika uppgiftstyper. Nedan anges i vilken omfattning den hemliga dataavläsningen har inneburit någon nytta för utredningen under 2024 fördelat på uppgiftstyp. Summan överstiger 100 procent eftersom en och samma tvångsmedelsanvändning kan ha gett upphov till flera olika nyttor.

Under förundersökning

Uppgifterna har utgjort underlag i en förhörssituation

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	81	21 %	22 %
Övervakningsuppgifter	72	19 %	21 %
Platsuppgifter	58	15 %	22 %
Kameraövervakningsuppgifter	0	0 %	25 %
Rumsavlyssningsuppgifter	5	100 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	52	14 %	19 %
Övriga användningsuppgifter	47	12 %	17 %

Uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	139	36 %	45 %
Övervakningsuppgifter	131	34 %	42 %
Platsuppgifter	122	32 %	45 %
Kameraövervakningsuppgifter	2	50 %	25 %
Rumsavlyssningsuppgifter	1	20 %	50 %
Uppgifter som finns lagrade	98	26 %	37 %
Övriga användningsuppgifter	98	26 %	35 %

Uppgifterna har bidragit till att annat tvångsmedel använts

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	73	19 %	23 %
Övervakningsuppgifter	70	18 %	21 %
Platsuppgifter	62	16 %	20 %
Kameraövervakningsuppgifter	1	25 %	25 %
Rumsavlyssningsuppgifter	0	0 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	51	14 %	18 %
Övriga användningsuppgifter	50	13 %	17 %

Uppgifterna har bidragit till utredning om brottsutbyte

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	17	4 %	7 %
Övervakningsuppgifter	17	4 %	7 %
Platsuppgifter	11	3 %	6 %
Kameraövervakningsuppgifter	0	0 %	0 %
Rumsavlyssningsuppgifter	0	0 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	13	3 %	5 %
Övriga användningsuppgifter	12	3 %	4 %

Uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	77	20 %	30 %
Övervakningsuppgifter	70	18 %	28 %
Platsuppgifter	59	16 %	30 %
Kameraövervakningsuppgifter	1	25 %	25 %

Rumsavlyssningsuppgifter	5	100 %	50 %
Uppgifter som finns lagrade	50	13 %	25 %
Övriga användningsuppgifter	47	12 %	23 %

Skr. 2025/26:82

Efter förundersökningen

Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	37	10 %	4 %
Övervakningsuppgifter	36	9 %	4 %
Platsuppgifter	35	9 %	4 %
Kameraövervakningsuppgifter	2	50 %	0 %
Rumsavlyssningsuppgifter	0	0 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	32	8 %	4 %
Övriga användningsuppgifter	32	8 %	4 %

Uppgifterna har bidragit till att den misstänkte har kunnat åtalas

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	65	17 %	20 %
Övervakningsuppgifter	57	15 %	17 %
Platsuppgifter	44	12 %	19 %
Kameraövervakningsuppgifter	0	0 %	25 %
Rumsavlyssningsuppgifter	5	100 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	42	11 %	16 %
Övriga användningsuppgifter	38	10 %	15 %

Uppgifterna har åberopats som bevisning i stämningsansökan

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	56	15 %	19 %
Övervakningsuppgifter	48	13 %	16 %
Platsuppgifter	38	10 %	18 %
Kameraövervakningsuppgifter	0	0 %	25 %
Rumsavlyssningsuppgifter	5	100 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	35	9 %	15 %
Övriga användningsuppgifter	30	8 %	13 %

Överskottsinformation

Uppgifterna har bidragit till att något tvångsmedel använts mot annan person i samma förundersökning

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	53	14 %	15 %
Övervakningsuppgifter	51	13 %	13 %
Platsuppgifter	44	12 %	13 %
Kameraövervakningsuppgifter	0	0 %	0 %
Rumsavlyssningsuppgifter	0	0 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	39	10 %	12 %
Övriga användningsuppgifter	36	10 %	11 %

Uppgifterna har överförts som överskottsinformation enligt särskilt beslut för utredning av brott i en annan förundersökning

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	33	9 %	9 %
Övervakningsuppgifter	29	8 %	8 %
Platsuppgifter	27	7 %	7 %
Kameraövervakningsuppgifter	1	25 %	0 %
Rumsavlyssningsuppgifter	0	0 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	24	6 %	7 %
Övriga användningsuppgifter	22	6 %	6 %

Övrigt

Uppgifterna har på annat sätt bidragit till att utredningen kunnat föras framåt

Typ av uppgift	2024		2023
	Antal	Andel	Andel
Avlyssningsuppgifter	88	23 %	31 %
Övervakningsuppgifter	82	22 %	30 %
Platsuppgifter	62	16 %	34 %
Kameraövervakningsuppgifter	1	25 %	0 %
Rumsavlyssningsuppgifter	1	20 %	0 %
Uppgifter som finns lagrade	64	17 %	31 %
Övriga användningsuppgifter	62	16 %	26 %

Nytan av hemlig dataavläsning ska även redovisas genom anonymiserade exempel från tillämpningen. Myndigheterna har redovisat följande exempel för 2024. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

- I ett ärende om s.k. vishingbedrägerier, där företrädesvis äldre människor blev uppringda och vilseledda att överlämna sina kontouppgifter och använda sina bank-id:n, tillämpades ny lagstiftning från den 1 oktober 2023 som gör det möjligt att använda hemlig dataavläsning i ärenden om grovt bedrägeri som sker med hjälp av

elektronisk kommunikation. Brottsupplägget gick ut på att personer beställde lyxresor av den huvudmisstänkte, vars medhjälpare därefter ringde upp äldre personer rörande påstådda felaktiga försändelser samt vilseledde dem till att godkänna betalningar av resor till stora belopp. För detta betalade kunderna 50 procent av det egentliga priset på resan. Kommunikationen mellan huvudmannen och dennes kunder respektive medarbetare fördes på krypterade appar. Den information som framkom genom hemlig dataavläsning möjliggjorde att ett flertal grova bedrägerier och försök till grova bedrägerier mot totalt 13 äldre personer kunde utredas. Tio personer åtalades och dömdes för delaktighet i den brottsliga verksamheten, varav två för att ha genomfört bedrägerierna och bedrägeriförsöken och övriga för penningtvångsbrott. I spaningen mot huvudmannen gjordes också beslag av bl.a. guld och kontanter för 350 000 kronor, vilka belades med kvarstad för att täcka målsägandenas skadeståndskrav. Domen är överklagad till hovrätten.

- En ung person sköts till döds med flera skott en sommarkväll 2023. Gärningen hade sin bakgrund i en uppgörelse i den gängkriminella miljön. Det var dock ”fel” person som mördades. Det fanns vittnen till skjutningen, men gärningsmannen var maskerad och vittnenas utsagor var därför ganska allmänna. Det fanns heller inga tekniska spår på brottsplatsen som kunde bidra till identifiering av skytten. Bara några timmar efter gärningen kunde polisen koppla ihop gärningen med uppgifter från hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning i ett annat ärende i landet. I materialet fanns samtal mellan anstiftaren och andra personer samt chattar mellan anstiftaren och skytten från veckorna före mordet till strax efter gärningen. Både anstiftaren och skytten var underåriga vid gärningen. Samtalen före mordet handlade bl.a. om ett uppdrag som skulle utföras i en viss stad, vilken ersättning som skulle betalas för uppdraget, att en person skulle skickas till den aktuella staden och att skytten skulle slutföra uppdraget. Meddelandena efter mordet handlade om att uppdraget hade slutförts, att fel person hade skjutits och att detta påverkade den utlovade ersättningen. Uppgifterna kontrollerades och bekräftades sedan genom inhämtade uppgifter från hemlig övervakning av elektronisk kommunikation gällande skytten, där resan från dennes bostad till den aktuella staden stämde överens med bl.a. information i chattar. Överskottsmaterialet från hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning var nödvändigt för att kunna hitta personer som kunde misstänkas för mordet, dvs. anstiftaren och skytten. Uppgifterna ledde till fortsatt utredning som kunde bekräfta vad chattarna handlade om och dessa ledde även till att andra personer kunde knytas till brottet. Skytten och anstiftaren dömdes för mordet och två personer dömdes för medhjälp till mord till långa fängelsestraff och sluten ungdomsvård. Hovrätten konstaterade att det saknades teknisk bevisning som knöt skytten till brottsplatsen, men att det fanns ett stort antal indicier som gjorde det praktiskt taget uteslutet att det inte var den åtalade skytten som begått brottet. De centrala indicierna var uppgifterna från hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig dataavläsning och hemlig

övervakning av elektronisk kommunikation och den kontroll av uppgifterna som gjordes.

- Ärendet gällde organiserad narkotikaförsäljning och åtalet riktades dels mot en leverantör, dels mot den person som tagit emot narkotikabeställningarna och skickat uppgifter om dessa till leverantören. I förundersökningen användes hemliga tvångsmedel i form av hemlig dataavläsning, hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig kameraövervakning. Genom den hemliga dataavläsningen gick det att ta del av beställningar och det gick även att se meddelanden som skickades till leverantören. Åtgärderna kombinerades i vissa fall med spaning och tillslag där det kunde konstateras vad som överlåtits. Genom de hemliga tvångsmedlen kunde polisen lokalisera olika platser där narkotikan förvarades, såsom bostad, förråd och bil. Från en av de misstänkta beslagtogs kläder, väskor, skor, kontanter i utländsk valuta, klockor och guldkedjor till ett värde av cirka 780 000 kronor samt cirka 430 000 kronor i kontanter. Egendomen yrkades förverkad i samband med åtalet. Eftersom bevisningen från de hemliga tvångsmedlen var så tydlig, erkände de båda misstänkta. Åtalet omfattade 1 050 narkotikaöverlåtelser och tingsrätten biföll åtalet avseende i vart fall 1 000 av dessa. De misstänkta dömdes till fängelse i två år och sex månader respektive två år och den beslagtagna egendomen förklarades förverkad. Domen överklagades av en av de tilltalade till hovrätten, som i huvudsak fastställde tingsrättens dom.

3.6 Tillämpningen av bestämmelserna om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Inom Åklagarmyndigheten har det fram till den 1 oktober 2023 enbart varit Riksenheten för säkerhetsmål som handlagt ärenden enligt preventivlagen. Sedan den 1 oktober 2023 handläggs ärenden om preventiva hemliga tvångsmedel inom alla delar av den operativa verksamheten vid Åklagarmyndigheten. Den 1 september 2024 utvidgades tillämpningsområdet för preventivlagen ytterligare. Utvidgningen innebär bl.a. att hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning som avser rumsavlyssningsuppgifter får användas i syfte att förhindra särskilt allvarlig brottslighet som förekommer inom kriminella nätverk. Vidare får husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans användas i syfte att förhindra viss allvarlig brottslighet. Det är dock inte någon person som varit föremål för husrannsakan, undersökning på annat ställe eller genomsökning på distans enligt preventivlagen under 2024.

Utöver de ärenden som samtidigt har hanterats av Säkerhetspolisen och som ingår i redovisningen i avsnitt 3.8 har Riksenheten för säkerhetsmål under 2024 hanterat sex ärenden från Polismyndigheten enligt preventivlagen. Föregående år handlade Riksenheten för säkerhetsmål vid Åklagarmyndigheten inte något ärende enligt preventivlagen.

Antalet personer

Skr. 2025/26:82

Totalt har 472 personer varit föremål för preventiva hemliga tvångsmedel under 2024. Av dessa var

- 232 personer föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation,
- 72 personer föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation,
- 112 personer föremål för hemlig kameraövervakning,
- två personer föremål för hemlig rumsavlyssning, och
- 54 personer föremål för hemlig dataavläsning.

Av de personer som varit föremål för preventiv hemlig dataavläsning var det inget fall som gällde rumsavlyssningsuppgifter. Under 2024 har 15 personer varit föremål för ett förenklat förfarande gällande hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt preventivlagen.

Antalet personer fördelat på brottstyp

Nedan följer en redovisning av antalet personer som varit föremål för preventiva tvångsmedel fördelat på brottstyp. Som jämförelse anges 2023 års siffror, i den utsträckning sådana finns, inom parentes. Eftersom de utökade möjligheterna att tillämpa preventivlagen trädde i kraft den 1 oktober 2023 har en jämförelse med statistiken från 2023 ett relativt begränsat värde.

	Narkotikabrott	Våldsbrott	Övriga brott
Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation	65 (4)	137 (32)	30 (11)
Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation	11 (1)	57 (4)	4 (1)
Hemlig kameraövervakning	35 (0)	73 (1)	4 (1)
Hemlig rumsavlyssning	0 (-)	1 (-)	1 (-)
Hemlig dataavläsning	19 (1)	31 (8)	4 (3)

Antalet tillstånd

Det har under 2024 meddelats 648 tillstånd med stöd av preventivlagen. Av dessa avsåg

- 434 tillstånd hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (varav 24 enligt förenklat förfarande),

- 97 tillstånd hemlig övervakning av elektronisk kommunikation,
- 38 tillstånd hemlig kameraövervakning,
- två tillstånd hemlig rumsavlyssning, och
- 77 tillstånd hemlig dataavläsning.

Av de tillstånd som avsåg hemlig dataavläsning var det inget som gällde rumsavlyssningsuppgifter.

Antalet tillstånd fördelat på brottstyp

Nedan följer en redovisning av antalet tillstånd till preventiva tvångsmedel fördelat på brottstyp. Som jämförelse anges 2023 års siffror, i den utsträckning sådana finns, inom parentes. Eftersom de utökade möjligheterna att tillämpa preventivlagen trädde i kraft den 1 oktober 2023 har en jämförelse med statistiken från 2023 ett relativt begränsat värde.

	Narkotikabrott	Våldsbrott	Övriga brott
Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation	137 (11)	245 (52)	52 (15)
Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation	23 (2)	70 (8)	4 (1)
Hemlig kameraövervakning	8 (0)	28 (1)	2 (1)
Hemlig rumsavlyssning	0 (-)	1 (-)	1 (-)
Hemlig dataavläsning	30 (2)	42 (8)	5 (5)

Nytan av preventiva hemliga tvångsmedel

Myndigheterna har redovisat nytan av preventiva tvångsmedel genom följande anonymiserade exempel från tillämpningen 2024. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

Polismyndigheten

- Flera sprängladdningar placerades ut riktade mot ett etablerat kriminellt nätverk. Polisen bedömde att det fanns en överhängande risk för hämndaktioner och fortsatt eskalering av den våldsspiral som pågick i regionen. Med stöd av preventivlagen kunde Polismyndigheten genomföra hemlig avlyssning av individer identifierade som drivande och i och med det förhindra nära förestående våldsbrott. Genom dessa tvångsmedel kunde underrättelseinhämtning ske i realtid, vilket möjliggjorde proaktiva

insatser mot de våldsaktiva individerna. Flera personer kunde gripas och häktas för grova narkotikabrott, vilket kraftigt reducerade nätverkets kapacitet att genomföra våldsbrott. Under perioden genomfördes heller inga kända våldsdåd av nätverket.

- Polismyndigheten hade underrättelseuppgifter om flera individer som agerade möjliggörare åt ett tongivande kriminellt nätverk. Uppgifterna var otillräckliga för att inleda en förundersökning men underrättelsearbetet visade en konkret och påtaglig risk för att personerna främjade nätverkets brottsliga verksamhet. Med stöd av preventivlagen användes flera hemliga tvångsmedel mot dessa individer. Arbetet ledde till gripanden av flera centrala aktörer där en tongivande nätverkskriminell greps misstänkt för grovt narkotikabrott och grovt vapenbrott, samt två möjliggörare greps misstänkta för grova narkotikabrott.
- I ärendet fanns underrättelseinformation om en påtaglig risk för att ett grovt våldsbrott skulle begås inom ramen för en intern konflikt inom ett kriminellt nätverk. Uppgifter från hemliga tvångsmedel utgjorde förutsättningar för att ingripa mot personer och adresser där ett flertal vapen vid olika tillfällen togs i beslag. De efterföljande utredningarna talade starkt för att det fanns konkreta planer på att dessa vapen var tänkta att användas. Det är sannolikt att minst två skjutningar förhindrades som ett resultat av de hemliga tvångsmedlen.
- I ärendet fanns underrättelseinformation om en påtaglig risk för att ett grovt våldsbrott skulle begås mot aktörer inom ett kriminellt nätverk. Under ärendets gång skedde ett mordförsök med skjutvapen mot en annan aktör inom samma kriminella nätverk. Uppgifter från hemliga tvångsmedel ledde till att misstanke mot anstiftare och medhjälpare i mordförsöket kunde styrkas. Möjligen förhindrades ytterligare våldsbrott då den misstänkte anstiftaren hade en hotbild mot sig och även hade utsatts för mordförsök innan frihetsberövandet.

Tullverket

- Med utgångspunkt i överskottsinformation från en förundersökning arbetade Tullverket under 2024 med ett ärende gällande storskalig smuggling av kokain i containertrafiken till svenska hamnar. Ärendet syftade till att långsiktigt slå ut den aktuella brottsligheten både i Sverige och utomlands. Under ärendets gång arbetades en hypotes fram om vem som innehade rollen som organisatör. Åtgärder inriktades mot denne, vilken bedömdes kunna koordinera kommande, framtida narkotikapartier från Sydamerika. Med hjälp av preventiva hemliga tvångsmedel kunde hypotesen och inkommen information bekräftas. Organisatören bedöms både agera på uppdrag av huvudmän utomlands och genomföra smugglingar för egen verksamhet. Tullverket har inlett en process med att inleda förundersökning mot organisatören. I ärendet har Tullverket även överlämnat operativ information rörande grova narkotikabrott till Polismyndigheten vilket har lett till beslag av narkotika och att flera förundersökningar inletts.
- Under hösten 2024 initierades preventiva hemliga tvångsmedel mot en huvudman som, enligt uppgift, tagit över organisatörsrollen efter det att en av Tullverket prioriterad aktör nyligen gripits i ett stort

narkotikaärenden. Organisationen är del av ett släktbaserat nätverk med stort våldskapital och aktuell person var vid ärendets start den enda av flera familjemedlemmar som inte var frihetsberövad i vålds- eller grova narkotikaärenden. Målet med ärendet var att slå ut organisationens smuglingsförmåga med initialt fokus på att identifiera utförare och smuglingsvägar. Ärendet avslutades i början av 2025 då huvudmannen lämnade landet. Under ärendets gång användes preventiva hemliga tvångsmedel mot medlemmar i nätverket i omgångar med varierande resultat. Genom preventiva hemliga tvångsmedel kunde Tullverket bekräfta vissa hypoteser och underrättelseinformation. Tullverket kunde även löpande delge överskottsinformation som renderade i penningtvättsärenden på Polismyndigheten samt beslag av insmugglade telefoner på Kriminalvårdens anstalter.

3.7 Tillämpningen av bestämmelserna om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet

Antalet beslut

I detta avsnitt redovisas Polismyndighetens och Tullverkets tillämpning av lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen). För Säkerhetspolisens tillämpning av inhämtningslagen, se avsnitt 3.8.

Av myndigheternas redovisning framgår att åklagare på ansökan av Polismyndigheten och Tullverket fattade 960 beslut, varav 14 avslagsbeslut, om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet under 2024 (878 beslut varav två avslag 2023).

Antalet beslut fördelat på brottstyp

Antalet beslut har under 2024 fördelat sig mellan olika brottstyper på följande sätt (avrundat till hela procent):

- 62 procent grovt narkotikabrott, synnerligen grovt narkotikabrott, grovt narkotikasmuggling eller synnerligen grovt narkotikasmuggling (57 procent 2023, 54 procent 2022)
- 19 procent grovt vapenbrott, synnerligen grovt vapenbrott eller grovt vapensmuggling (27 procent 2023, 28 procent 2022)
- 10 procent mord eller förberedelse till mord (12 procent 2023, 13 procent 2022)
- 9 procent andra grova brott, t.ex. grovt brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor, allmänfarlig ödeläggelse och grovt penningtvättsbrott (4 procent 2023, 5 procent 2022)

Enligt lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning kan rätten, på ansökan av åklagare, i vissa fall fatta beslut om tillstånd till inhämtning av kommunikationsövervaknings- eller platsuppgifter utanför en förundersökning. Av myndigheternas redovisning framgår att det varken under 2024, 2023 eller 2022 ansöktes om något sådant tillstånd.

Nyttan av inhämtningen

Nyttan av inhämtningen i underrättelseverksamhet ska redovisas genom anonymiserade exempel. De exempel som myndigheterna har angett för 2024 är följande. Vissa förkortningar och redaktionella ändringar har gjorts av myndigheternas exempel.

Polismyndigheten

- En person misstänktes för grovt narkotikabrott och efter beslut av åklagare inhämtades realtidsinformation. Underrättelseinformationen gjorde gällande att personen i fråga skulle hämta narkotika i Göteborg, men personen begav sig i stället till Malmö och befann sig helt stilla i en vecka. Därefter gjordes en snabb resa till en förort till Malmö, sedan åter till ”gömostället” och därefter tillbaka till Örebro län. Personen kontrollerades på Hallsbergs järnvägsstation, och var till synes helt lugn och ingen narkotika anträffades. Samtidigt inkom uppgifter om att ett mord hade begåtts på just den plats som personen hade gjort ett snabbt besök på. Polisregion Syd informerades om detta som ett spaningsuppslag. Senare inkom information om en DNA-träff på en tomhyla som hade anträffats på mordplatsen. DNA:t överensstämde med den person som hade varit föremål för realtidspositionering på mordplatsen. Polisregion Syd beslutade sig för att skriva in den från början underrättelsemisstänkte i sin förundersökning om mord. Personen i fråga greps senare och sitter nu häktad för mord. Istället för att bidra till förundersökningen med en telefonlista på 450 rader med enbart samtal/sms kunde underrättelsetjänsten bidra med realtidsinformation på 45 000 rader med uppkopplingar som styrkte den misstänktes koppling till mordplatsen. Detta exempel påvisar nyttan med den i 1 § utökade lagstiftningen.
- Efter beslut av åklagare påbörjades inhämtning i realtid för en person som var underrättelsemisstänkt för grov näringspenningtvätt med koppling till ett logistikföretag. Med hjälp av materialet kunde aktörens rörelsemönster och vanligaste kontakter identifieras vilket har stärkt misstankarna gällande penningtvätt. Materialet har också stärkt, och i vissa fall skapat, misstankar mot andra personer och företag och på ett tydligare sätt kopplat dem till aktuell person. Materialet med personens kontakter och vanligaste platser förväntas på sikt bidra till att förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Detta t.ex. genom att operativt arbete kan riktas in mot aktörer på ett mer effektivt sätt samt genom att inhämtningen gett kunskap om geografiskt viktiga platser.
- Åklagare fattade beslut enligt inhämtningslagen avseende grovt vapenbrott. En underrättelsemisstänkt skulle enligt information förvara

vapen på okänd plats. Tack vare realtidsinhämtningen kunde platsen för förvaring av vapnen lokaliseras och två pistoler beslagtogs och fyra personer åtalades, varav en dömdes för grovt vapenbrott till fem års fängelse. Övriga åtalade friades. Ingången i ärendet var ett telegramkonto som lade ut flera uppdrag att utföra skjutningar och sprängningar på flera platser i Sverige via en chattgrupp. Via telegram fick Polismyndigheten information om ett telefonnummer som var kopplat till telegramkontot. Telefonnumret stod på en person som inte fanns i Sverige. Efter beslut av åklagare inhämtades historiska trafikuppgifter på telefonnumret i syfte att förebygga och förhindra mord. Genom inhämtningen identifierades personen som brukade numret och personen greps. Informationen ledde även till att operativa åtgärder genomfördes, bl.a. beslagtogs flera telefoner vilket resulterade i att telegramkontot slutade att skicka meddelanden. Förundersökning pågår.

- Polismyndigheten inhämtade, efter beslut av åklagare, realtidsinformation på ett antal telefonnummer tillhörande utländska medborgare. Dessa skulle enligt underrättelseuppgifter resa till Sverige för att begå stöld i organiserad form av lastbilstrailers av betydande värde och som var att anse som grov stöld. Genom analys kunde konstateras att de utländska personerna reste in till Sverige via två olika gränspassager, att de hade kontakt med varandra, möttes upp och följdes åt. Genom telefonanalys uppvisade de ett rörelsemönster kvälls- och nattetid i hamn- och industriområden som kunde stärka informationen om att de rekognoserade för kommande stöld. Underlaget från den insamlade realtidsinhämtningen gjorde att beslut fattades om att inleda underrättelsespaning. Telefonanalysen, primärt positioneringsinformationen, tillsammans med spaningsiakttagelserna gjorde att Polismyndigheten inledde förundersökning med hemliga tvångsmedel. Personerna frihetsberövades innan tillgreppen fullbordades.

Tullverket

- Under 2024 inhämtade Tullverket, efter beslut av åklagare, uppgifter med stöd av inhämtningslagen i ett ärende gällande synnerligen grov narkotikasmuggling respektive synnerligen grov vapensmuggling. Utifrån inhämtningen kunde Tullverket bilda sig en uppfattning av huvudmannens kontakter och intressanta platser vilket tillsammans gav en god bild av huvudmannens kriminella nätverk. De inhämtade uppgifterna var avgörande för att Tullverket kunde styra spaning och övrig inhämtning, vilket ledde till att en förundersökning inleddes.
- I ett ärende med en utpekad s.k. strategisk person (High Value Target, HVT) inhämtade Tullverket, efter beslut av åklagare, uppgifter i realtid för att tillsammans med kartläggning och spaning kunna bekräfta eller avfärda underrättelseinformation. Det resulterade i att en förundersökning inleddes och ytterligare information inhämtades genom andra hemliga tvångsmedel. Den utpekade personen greps med över 200 kilo narkotika. Dom har meddelats i ärendet.
- Tullverket inhämtade i ett ärende uppgifter med stöd av inhämtningslagen i syfte att kunna bekräfta eller avfärda

underrättelseinformation om att en person i en gruppering tagit över ansvaret för att smugla narkotika. Genom de inhämtade uppgifterna, i kombination med spaning, kunde Tullverket kartlägga rörelsemönster samt bekräfta att personen i fråga inte smuglade narkotika utan i stället var involverad i narkotikaöverlåtelse. Underrättelseuppgifterna rörande smuggling kunde därmed dementeras och ärendet avslutades för Tullverkets del. Den del av ärendet som gällde narkotikaöverlåtelse överlämnades till Polismyndigheten.

- I ett ärende hade Tullverket fått uppslag om en utpekad vapensmugglare samt att denne brukade ett visst telefonnummer, som var registrerat på ett företag. Det fanns även information om att den utpekade personen använde en annan person som springpojke. Efter beslut av åklagare inhämtade Tullverket uppgifter avseende telefonnumret som visade att den som telefonnumret ringde mest var springpojken. Tullverket inhämtade därefter uppgifter i realtid som, i kombination med spaning, kunde bekräfta att den utpekade personen var brukare av telefonen. Ärendet pågår.
- I mars 2024 inledde Tullverket ett ärende avseende synnerligen grov narkotikasmuggling av cannabis från Spanien i lastbilsflödet där huvudaktören lyfts till Europol som en strategisk person (High Value Target, HVT). Initialt hade Tullverket god underrättelseinformation om flera namngivna personer och det fanns även indikationer på kopplingar till andra kriminella nätverk utöver den gruppering som stod som mottagare i Sverige. Detta ledde till att yttre spaning aktiverades samtidigt som Tullverket, efter beslut av åklagare, inhämtade både historiska trafikuppgifter och lokaliseringssuppgifter i realtid på flertalet individer i ärendet. Samverkan inleddes både nationellt och med andra länder utifrån Europol. De inhämtade uppgifterna var avgörande för att Tullverket kunde koppla flertalet ur grupperingen till andra tungt kriminellt belastade personer. Dessutom kunde olika, vid tillfället okända, geografiska positioner identifieras vilka bedömdes som intressanta. Genom en analys av materialet blev det möjligt att kartlägga delar av grupperingens leverne vilket gjorde att Tullverket delvis kunde bekräfta hypoteser i ärendet. Underrättelsearbete i ärendet ledde inte till förundersökning i egen regi, men samarbete inleddes i ett regionalt underrättelsecenter inom ramen för det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet.
- I maj 2024 inledde Tullverket ett ärende avseende en gruppering som riktat in sig på grov narkotikasmuggling av kokain från Nederländerna i personbilstrafiken. Tullverket inhämtade, efter beslut av åklagare, både historiska trafikuppgifter och lokaliseringssuppgifter i realtid på ett antal individer. De inhämtade uppgifterna i kombination med spaning var avgörande för att Tullverket kunde koppla utpekade huvudaktörer till andra misstänka personer i grupperingen. Genom analys av inhämtade uppgifter kunde Tullverket identifiera då okända geografiska positioner som bedömdes som intressanta och Tullverkets hypoteser kunde delvis bekräftas. Genom analysen kunde Tullverket konstatera att bedömningen av grupperingens kriminella verksamhet inte ledde mot smuggling av narkotika. Tullverket delgav i stället

3.8 Säkerhetspolisens tvångsmedelsanvändning

I Säkerhetspolisens verksamhet har det med stöd av bestämmelserna i rättegångsbalken och preventivlagen fattats totalt 495 beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning under 2024 (676 beslut 2023). Siffran inkluderar såväl initiala beslut som beslut om förlängning av tillståndstiden.

Vidare har det i Säkerhetspolisens verksamhet fattats 768 beslut om hemlig dataavläsning under 2024 (803 beslut 2023). Siffran inkluderar såväl initiala beslut som beslut om förlängning av tillståndstiden.

Åklagare har i Säkerhetspolisens ärenden under 2024 fattat 261 beslut med stöd av inhämtningslagen (305 beslut 2023).

4 Myndigheternas slutsatser

I avsnitt 4.1–4.4 redovisas myndigheternas slutsatser när det gäller användningen av hemliga tvångsmedel under 2024. Myndigheternas slutsatser är hämtade från den redovisning som myndigheterna lämnat till regeringen i maj 2025 (Ju2025/01269).

4.1 Hemliga tvångsmedel vid en förundersökning eller med anledning av en begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål

Myndigheterna anför att hemliga tvångsmedel liksom tidigare år är nödvändiga verktyg i den brottsutredande verksamheten. Det gäller inte minst mot bakgrund av att den organiserade brottsligheten på senare år har expanderat, blivit mer systematisk och mångfacetterad, involverat fler individer och utvidgats till att omfatta fler brottsområden. Antalet avslagsbeslut från domstol är få och det är sällan domstolen upphäver ett av åklagaren meddelat interimistiskt beslut. Det talar enligt myndigheterna för att hemliga tvångsmedel används med urskiljning och omsorg.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation

Antalet misstänkta personer som varit föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har ökat för varje år sedan 2015 fram till 2020. Under 2015–2020 ökade antalet personer med 546 till 1 704 personer, vilket är en total ökning med 47 procent. År 2021 skedde i stället en relativt

kraftig minskning, från 1 704 personer 2020 till 1 384 personer 2021, motsvarande en minskning med 19 procent. Under 2022 var 1 465 personer föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, en ökning med sex procent jämfört med föregående år. Under 2023 ökade antalet personer som var föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation till 1 837 personer, en ökning med 25 procent jämfört med året innan. Under 2024 ökade antalet ytterligare till 2 165 personer, vilket utgör en ökning med 18 procent i förhållande till 2023 och den högsta nivån sedan 2012.

Skr. 2025/26:82

Motsvarande mönster kan delvis urskiljas när det gäller antalet beslutade tillstånd, som även de ökade år för år under perioden 2015–2020, för att sedan gå ned drastiskt 2021. Minskningen mellan 2020 och 2021 motsvarade 23 procent. År 2022 gick antalet tillstånd upp något, från 3 926 tillstånd 2021 till 4 108 tillstånd 2022, en ökning med fem procent. Antalet beslutade tillstånd under 2023 ökade inte på motsvarande sätt som för antalet personer. År 2023 beviljades 4 203 tillstånd vilket kan jämföras med 2022 då 4 108 tillstånd beviljades. Det motsvarade en mindre ökning med två procent. Under 2024 ökade antalet beviljade tillstånd till 5 346, vilket motsvarar en betydande ökning med 27 procent jämfört med 2023. Sett över ett antal år bakåt har antalet tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ökat något varje år sedan 2021 och antalet har nu passerat de nivåer som noterades för 2020 (5 072 tillstånd) och 2019 (4 793 tillstånd).

Tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, och andra hemliga tvångsmedel, beviljas framför allt i förundersökningar om brottstyperna narkotikabrott eller narkotikasmuggling och våldsbrott. Under 2024 ökade antalet personer som var föremål för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation inom alla brottskategorier, där de största ökningarna har skett i förundersökningar om tillgreppsbrott, ekonomiska brott och övriga brott. I princip samma mönster kan noteras för antalet beviljade tillstånd, där antalet ökade i alla brottskategorier och särskilt i fråga om tillgreppsbrott, ekonomiska brott och övriga brott.

Antalet personer som har avlyssnats med anledning av misstanke om narkotikabrott eller smuggling var under 2024 856 personer och antalet beviljade tillstånd 2 004. Under 2023 var motsvarande siffror 733 personer och 1 747 tillstånd. Det har således skett en ökning både såvitt avser antalet avlyssnade personer och antalet beviljade tillstånd under 2024 jämfört med föregående år i förundersökningar om narkotikabrott eller smuggling.

Statistiken visar att användningen av hemliga tvångsmedel överlag, inklusive hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, har ökat under 2024. Enligt myndigheterna kan en möjlig förklaring vara den brottsutveckling som skett i samhället under senare år, vilken även fortsatt under 2024. Grova våldsbrott i form av skjutningar och sprängningar har ökat och den organiserade brottsligheten är utbredd. Den omständigheten att användningen av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har fortsatt att öka inom brottskategorierna narkotikabrott eller smuggling och våldsbrott talar också för detta. När det gäller ökningen av användningen av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation inom ramen för förundersökningar som avser tillgreppsbrott, ekonomiska brott och övriga brott kan en möjlig förklaring vara att den organiserade brottsligheten har

blivit mer komplex och mångfacetterad och expanderat sin verksamhet till att omfatta fler brottstyper.

Myndigheterna anför att en annan förklaring till den ökade användningen av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och övriga hemliga tvångsmedel kan vara de ändringar i rättegångsbalken som trädde i kraft den 1 oktober 2023. Författningsändringarna innebär att hemliga tvångsmedel, däribland hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, kan användas i fler fall än tidigare (se 27 kap. 18 a § rättegångsbalken). Denna utökade möjlighet omnämns även i ett av nyttoexemplen.

Under 2021 noterades en minskning av antalet tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation vilken då förklarades med att myndigheterna fick tillgång till information från de krypterade tjänsterna Encrochat, SkyECC och Anom. Betydelsen av information från dessa tjänster avtar nu successivt. Den ökade användningen av framför allt hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation talar för att betydelsen av information från de krypterade tjänsterna avtagit under 2023 och 2024 och att de brottsbekämpande myndigheterna återgått till att använda hemliga tvångsmedel i det utredande arbetet.

Precis som tidigare år finns det förhållandevis stora skillnader mellan de olika nyttoparametrarna. Samtidigt konstaterar myndigheterna att de inbördes förhållandena mellan parametrarna ligger relativt fast över tid. Det går dock att utläsa att nyttan har ökat i samtliga nyttoparametrar under 2024 jämfört med föregående år. Nyttoredovisningen visar att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation har störst nytta under en förundersökning, framför allt genom att uppgifterna utgjort underlag i en förhörssituation (48 procent), medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras (54 procent) eller lett till stärkta misstankar mot den misstänkte (45 procent).

Hemlig övervakning av elektronisk kommunikation

Under åren 2017 till 2020 har antalet personer som varit föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ökat år för år, från 2 162 personer år 2017 till 3 490 personer år 2020. Mönstret bröts sedan 2021 och 2022 då antalet personer minskade till 3 310 respektive 3 314 personer. År 2023 konstaterades åter en ökning, till 3 943 personer. Under 2024 ökade antalet personer som varit föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ytterligare, till 4 675 personer. Det motsvarar en ökning med 19 procent jämfört med 2023 och är även det högsta antal som redovisats de senaste tio åren.

Även antalet tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som beviljats under 2024 har ökat jämfört med tidigare år. År 2024 beviljades 17 454 tillstånd, vilket motsvarar en ökning med 14 procent jämfört med föregående år. År 2023 beviljades det 15 353 tillstånd, vilket å sin sida utgjorde en tydlig ökning jämfört med 2022 (13 146 tillstånd) och sett över ett antal år bakåt. Även antalet beviljade tillstånd under 2024 är det högsta antal som redovisats under de senaste tio åren.

Uppdelat på brottstyper visar statistiken att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation används främst i förundersökningar som rör narkotikabrott eller smuggling, våldsbrott och övriga brott. Under 2024 var, som tidigare nämnts, 4 675 personer föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och av dessa var 1 260 misstänkta för narkotikabrott eller smuggling, 1 534 för våldsbrott och 1 213 för övriga brott. År 2023 var totalt 3 943 personer föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, varav 993 var misstänkta för narkotikabrott eller smuggling, 1 558 för våldsbrott och 926 för övriga brott.

När det gäller antalet beviljade tillstånd visar statistiken för 2024 likt tidigare år att det beviljas betydligt fler tillstånd i förundersökningar som rör våldsbrott (7 640 tillstånd av totalt 17 454) jämfört med övriga brottstyper. Statistiken visar dock en tydlig ökning av antalet beviljade tillstånd i samtliga kategorier jämfört med 2023. När det t.ex. gäller ekonomiska brott har det skett en påtaglig ökning av användningen av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation både såvitt gäller övervakade personer och beviljade tillstånd. Under 2024 användes hemlig övervakning av elektronisk kommunikation för 341 personer (194 personer 2023) och 842 tillstånd (487 tillstånd 2023) beviljades. Det är en ökning om 76 procentenheter (personer) och 73 procentenheter (tillstånd) vid en jämförelse mellan de två senaste åren. I kategorin sexualbrott och människohandel visar statistiken på en ökning av användningen av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, både när det gäller antalet övervakade personer och antalet beviljade tillstånd. År 2024 var 76 personer föremål för hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och det beviljades 208 tillstånd, vilket kan jämföras med 2023 då motsvarande siffror var 50 övervakade personer och 130 tillstånd. Statistiken visar också, i likhet med föregående år, på en tydlig ökning av antalet övervakade personer och antalet beviljade tillstånd i förundersökningar avseende övriga brott. Under 2024 användes hemlig övervakning av elektronisk kommunikation mot 1 213 personer (926 personer 2023) och 4 236 tillstånd (3 023 tillstånd 2023) beviljades för brottstypen övriga brott. Det är en ökning om 31 procentenheter (personer) och 40 procentenheter (tillstånd) vid en jämförelse mellan de två senaste åren. Såvitt avser användningen av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i förundersökningar om tillgreppsbrott har det skett en viss ökning av antalet övervakade personer under 2024 (251 personer) jämfört med 2023 (222 personer). Samtidigt har antalet beviljade tillstånd ökat påtagligt under 2024 (915 tillstånd) jämfört med 2023 (674 tillstånd), vilket motsvarar en ökning med 36 procent.

Myndigheterna anför att den tydliga ökningen av antalet övervakade personer och beviljade tillstånd till viss del kan förklaras av de ökade möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel som trädde i kraft den 1 oktober 2023. På motsvarande sätt som för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär författningsändringarna att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation numera kan användas i samband med förundersökningar om fler typer av brott (se 27 kap. 19 a § rättegångsbalken). Vidare kan den ökade användningen av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i förundersökningar om särskilt ekonomiska brott och övriga brott möjligen förklaras med att den

Hemlig kameraövervakning

Jämfört med föregående år skedde liksom tidigare år en påtaglig ökning av såväl antalet övervakade personer som tillstånd till hemlig kameraövervakning under 2024. Under 2024 övervakades 807 personer och 505 tillstånd beviljades (534 personer och 407 tillstånd 2023), en ökning med 51 respektive 24 procent.

Ökningen under 2024 har framför allt skett i förundersökningar som rör brottstyperna narkotikabrott eller smuggling, ekonomiska brott och övriga brott. Under 2024 övervakades 552 personer som misstänktes för narkotikabrott eller smuggling och 303 tillstånd beviljades (345 personer och 260 tillstånd 2023). Det motsvarar en ökning med 60 procent gällande övervakade personer och 17 procent för beviljade tillstånd. För brottskategorin våldsbrott visar statistiken i princip inte på några förändringar från föregående år. Under 2024 övervakades 112 personer och 74 tillstånd beviljades (114 personer och 74 tillstånd 2023). Vad gäller användningen av hemlig kameraövervakning i utredningar om sexualbrott eller människohandel visar statistiken endast på små förändringar jämfört med förra året. Under 2024 övervakades fyra personer och det beviljades två tillstånd, vilket kan jämföras med tre personer och tre tillstånd under 2023. Såvitt avser användningen av hemlig kameraövervakning i utredningar om tillgreppsbrott visar statistiken från 2024 att fyra personer övervakades och det beviljades tolv tillstånd (en person och ett tillstånd 2023). Trots en viss ökning inom denna kategori används hemlig kameraövervakning, precis som inom kategorin sexualbrott och människohandel, i begränsad omfattning i förundersökningar om tillgreppsbrott. Vad gäller ekonomiska brott övervakades 38 personer och det beviljades 27 tillstånd under 2024 (16 personer och 19 tillstånd under 2023). Även om det rör sig om ett förhållandevis lågt antal personer och tillstånd visar statistiken från 2024 på en tydlig ökad användning av hemlig kameraövervakning i förundersökningar om ekonomiska brott jämfört med såväl 2023 som tidigare år. När det gäller övriga brott övervakades 97 personer under 2024 jämfört med 55 personer 2023, vilket motsvarar en ökning med 76 procentenheter. Vidare beviljades 87 tillstånd under 2024 jämfört med 50 under 2023, vilket motsvarar en ökning med 74 procentenheter. Även här visar statistiken på en tydlig ökning under 2024 jämfört med 2023 och tidigare år. Den genomsnittliga övervakningstiden har ökat något, från 43 dagar år 2023 till 45 dagar 2024.

Enligt myndigheterna kan en förklaring till den ökade användningen av hemlig kameraövervakning och övriga hemliga tvångsmedel vara de ändringar i rättegångsbalken som trädde i kraft den 1 oktober 2023. Författningsändringarna innebär att hemliga tvångsmedel, däribland hemlig kameraövervakning, kan användas i fler fall än tidigare (se 27 kap. 20 b och 20 c §§ rättegångsbalken). En annan möjlig bidragande faktor till den ökade användningen av hemlig kameraövervakning kan vara att teknikutvecklingen under senare år har gett ökade möjligheter för de

brottsbekämpande myndigheterna att använda tvångsmedlet, t.ex. i form av drönare. Skr. 2025/26:82

Myndigheterna anför att det på samma sätt som tidigare år finns förhållandevis stora skillnader mellan de olika nyttoparametrarna i nyttoredovisningen. Tidigare år har de inbördes förhållandena mellan parametrarna legat relativt fast över tid. Under 2024 ökade dock den procentuella nyttan i alla parametrar utom en jämfört med 2023. Den parameter som uppvisar störst nytta av hemlig kameraövervakning är den där uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras (75 procent).

Hemlig rumsavlyssning

Under 2024 beviljades 170 tillstånd till hemlig rumsavlyssning och 130 personer avlyssnades. Det är en ökning jämfört med 2023, då antalet tillstånd var 146 och antalet avlyssnade personer var 110. Motsvarande siffror för 2022 var 79 tillstånd och 60 personer. Åren dessförinnan var dock antalet tillstånd ungefär i nivå med statistiken för 2024. År 2021 och 2022 beviljades nämligen 166 respektive 135 tillstånd till hemlig rumsavlyssning. Vid en jämförelse med andra hemliga tvångsmedel framstår användningen av hemlig rumsavlyssning, liksom tidigare år, som begränsad. Den ökade användningen av hemlig rumsavlyssning som skett de senaste två åren kan möjligen, som tidigare angetts, bero på brottsutvecklingen med fler allvarliga våldsbrott och att den organiserade brottsligheten har expanderat och blivit mer komplex. Andra möjliga förklaringar kan vara lagändringarna den 1 oktober 2023 som gav utökade möjligheter till användning av hemliga tvångsmedel, däribland hemlig rumsavlyssning (se 27 kap. 20 d § rättegångsbalken) och en ökad teknisk förmåga hos de verkställande myndigheterna.

Liksom tidigare år har hemlig rumsavlyssning använts i stort sett uteslutande vid brottstyperna narkotikabrott eller smuggling och våldsbrott. Samtidigt visar statistiken att användningen av hemlig rumsavlyssning vid våldsbrott har minskat jämfört med 2023 och ökat i förundersökningar om narkotikabrott eller smuggling. Vidare kan utläsas att när det gäller brottskategorin övriga brott har användningen av hemlig rumsavlyssning ökat betydligt i förhållande till tidigare år.

När det gäller avlyssningstiden noteras en minskning beträffande genomsnittstiden men samtidigt en ökning avseende mediantiden. Under 2024 pågick avlyssning i genomsnitt 32 dagar och med en mediantid om 37 dagar, vilket kan jämföras med 2023 då genomsnittstiden var 51 dagar och mediantiden 31 dagar. Vidare kan noteras en tydlig minskning i fråga om längsta antalet dagar som avlyssning pågått jämfört med tidigare år. Under 2024 pågick avlyssning som längst under 91 dagar medan motsvarande siffra för t.ex. 2023 var 307 dagar. Myndigheterna framhåller att en möjlig förklaring till minskningen skulle kunna vara att lagändringarna den 1 oktober 2023 och teknikutvecklingen har bidragit till att tvångsmedlet kan användas på ett mer effektivt sätt.

Även vad gäller nyttan anför myndigheterna att det är svårt att dra några långtgående och generella slutsatser utifrån statistiken eftersom underlaget är begränsat. Under 2024 ökade dock den procentuella nyttan för alla

parametrar jämfört med 2023. De parametrar som uppvisar störst nytta av hemlig rumsavlyssning är dels den där uppgifterna har medfört att effektiv spaning kunnat genomföras (111 procent¹), dels den där uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte (71 procent).

Hemlig dataavläsning

Antalet personer som varit föremål för hemlig dataavläsning har ökat år för år sedan möjligheten att använda hemlig dataavläsning infördes 2020, med undantag för år 2023 då antalet minskade. Under år 2020 (som endast avsåg perioden april till december) användes hemlig dataavläsning mot 170 personer. Under 2024 var 436 personer föremål för hemlig dataavläsning, vilket är en påtaglig ökning jämfört med 2023 då motsvarande siffra var 331 personer. Ökningen motsvarar 32 procentenheter. Även antalet beviljade tillstånd ökade jämfört med föregående år. Under 2024 beviljades 709 tillstånd vilket kan jämföras med 2023 då 478 tillstånd beviljades, vilket är en ökning med 48 procentenheter. Ökningen har jämfört med föregående år skett inom alla brottstyper.

Fortfarande används hemlig dataavläsning framför allt vid narkotikabrott eller smuggling och våldsbrott. Under 2024 beviljades 315 tillstånd som berörde 194 personer i kategorin narkotikabrott eller smuggling (160 avlästa personer och 258 beviljade tillstånd under 2023). Såvitt gäller avlästa personer är det en ökning med 21 procent och för antalet tillstånd en ökning med 22 procent. Såvitt gäller våldsbrott beviljades under 2024 170 tillstånd som berörde 105 personer (93 tillstånd och 74 personer under 2023). Det motsvarar en ökning med 42 procent avseende antalet avlästa personer och 83 procent avseende antalet beviljade tillstånd jämfört med 2023. Vad gäller brottskategorierna tillgreppsbrott, ekonomiska brott och övriga brott har användningen av hemlig dataavläsning ökat påtagligt jämfört med tidigare år. I brottskategorin sexualbrott och människohandel har statistiken över antalet avlästa personer och antalet beviljade tillstånd legat relativt fast sedan 2020, med undantag för år 2022 då det var en ökning.

Den ökade användningen av hemlig dataavläsning under 2024 kan enligt myndigheterna möjligen, som tidigare angetts, bero på den rådande brottsutvecklingen med fler allvarliga våldsbrott och att den organiserade brottsligheten har fått en större utbredning som även utvidgats till nya typer av brottslig verksamhet. En annan förklaring kan vara lagändringarna den 1 oktober 2023 som gett utökade möjligheter till användning av hemliga tvångsmedel, däribland hemlig dataavläsning (se 4 § lagen om hemlig dataavläsning). Ytterligare en möjlig förklaring kan vara en ökad teknisk förmåga hos de verkställande myndigheterna. Samtidigt bör det noteras att de rättsliga förutsättningarna för att använda tvångsmedlet endast funnits i ett begränsat antal år och att inhämtningen av statistikuppgifter över användningen av hemlig dataavläsning, till skillnad från övriga hemliga tvångsmedel, utgår från ett rent manuellt

¹ Det höga procenttalet kan förklaras med att tvångsmedlet varit till nytta även i andra avseenden än i förhållande till den person som tvångsmedlet har avsett.

förfarande som successivt utvecklas och förfinas. Det är därför svårt att dra några generella och långtgående slutsatser utifrån underlaget.

Skr. 2025/26:82

Liksom tidigare år är de vanligaste uppgiftstyperna avlyssningsuppgifter, övervakningsuppgifter, platsuppgifter, lagrade uppgifter och övriga användningsuppgifter.

Den genomsnittliga tiden för hemlig dataavläsning under 2024 var 25 dagar, vilket är en ökning med fyra dagar jämfört med föregående år. Mediantiden för 2024 var 20 dagar, vilket är sju dagar mer än året innan. Den längsta tiden var dock kortare. År 2024 var den längsta tid som någon var föremål för hemlig dataavläsning 124 dagar, vilket kan jämföras med 2023 då den var 176 dagar.

Vid en jämförelse av nyttan av hemlig dataavläsning konstaterar myndigheterna att det förekommer relativt stora variationer beroende dels på typ av nytta, dels på vilken uppgiftstyp som jämförs. Mellan 2023 och 2024 kan en svag generell minskning av nyttan noteras i alla kategorier utom såvitt avser den del där uppgifterna har bidragit till att den misstänkte kunnat avföras från utredningen. Nyttan av hemlig dataavläsning har dock på ett generellt plan legat på ungefär samma nivåer sedan 2021.

Internationell rättslig hjälp i brottmål

Även om det totala antalet tillstånd efter en begäran om internationell rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder fortfarande är relativt lågt ökade antalet tillstånd med 27 procent från 319 tillstånd 2023 till 404 tillstånd 2024. Året dessförinnan var ökningen 24 procent. Ökningen under 2024 består till stor del av att antalet tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ökade från 196 under 2023 till 265 under 2024 (under 2024 var 108 av tillstånden hänförliga till ett och samma ärende). Ökningen av antalet tillstånd under 2024 till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation med anledning av en begäran om internationell rättslig hjälp eller en europeisk utredningsorder uppgår till 35 procent jämfört med 2023. Antalet tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation är relativt oförändrat 2024 (110) jämfört med 2023 (103). I likhet med tidigare år har hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation varit de hemliga tvångsmedel som använts mest i Sverige på begäran av utländska myndigheter. Användningen av hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning i anledning av en begäran om internationell rättslig hjälp eller en europeisk utredningsorder har däremot varit begränsad. Sett över tid har antalet tillstånd till hemliga tvångsmedel med anledning av en begäran om internationell rättslig hjälp eller en europeisk utredningsorder ökat år för år. Enligt myndigheterna är det svårt att närmare analysera anledningen till detta, men en möjlig förklaring skulle kunna vara den organiserade brottslighetens ökade rörlighet över nationsgränserna.

4.2 Åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Genom de ändringar i preventivlagen som trädde i kraft den 1 oktober 2023 och den 1 september 2024 kan preventiva tvångsmedel användas i betydligt fler fall än tidigare. Vidare får husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans användas i syfte att förhindra viss allvarlig brottslighet. Detta innebär att en jämförelse med statistiken från 2023 har ett relativt begränsat värde.

Under 2024 beslutade domstol om 648 tillstånd och 472 personer berördes av preventiva tvångsmedel. Av dessa avsåg 434 tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, 97 tillstånd hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, 38 tillstånd hemlig kameraövervakning, två tillstånd hemlig rumsavlyssning och 77 tillstånd hemlig dataavläsning. Av de tillstånd som gäller preventiv hemlig dataavläsning är det inget tillstånd som avser rumsavlyssningsuppgifter. Under perioden oktober till december 2023 meddelade domstol totalt 105 tillstånd och 67 personer berördes.

Det är inte någon person som varit föremål för husrannsakan, undersökning på annat ställe eller genomsökning på distans enligt preventivlagen under 2024.

Statistiken från 2024 utvisar att preventiva tvångsmedel framför allt används i ärenden avseende våldsbrott och narkotikabrott och att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation är det vanligaste tvångsmedlet. Eftersom underlaget är begränsat är det enligt myndigheterna svårt att dra några generella och långtgående slutsatser kring användningen av preventiva tvångsmedel. Användningen får följas upp under kommande år.

Vad gäller nyttan av användningen av preventiva tvångsmedel har Polismyndigheten anført att tvångsmedlen är av synnerlig vikt inom underrättelsetjänsten och avgörande för att kunna förhindra grova brott. Tullverket har bedömt att preventiva tvångsmedel medfört bättre möjligheter att förebygga och förhindra allvarlig brottslighet som begås av kriminella nätverk.

4.3 Inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Åklagarmyndigheten har under 2024, på ansökan av Polismyndigheten och Tullverket, sammanlagt fattat 960 beslut (varav 14 avslag) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i underrättelseverksamhet (878 beslut 2023, varav två avslag, och 723 beslut 2022, varav 23 avslag). Det kan därmed konstateras att det – i likhet med föregående år – skett en markant ökning av antalet beslut.

En orsak till detta är den utökade lagstiftningen som trädde i kraft den 1 september 2024. Under tiden från ikraftträdandet fram till årsskiftet fattades 60 beslut baserat på den utökade lagstiftningen. Det fortsatt svåra och omfattande konfliktläge som råder inom den organiserade

brottsligheten i Sverige kan även i år utläsas i antalet beslut. Främst avseende brottsområden såsom våld och narkotika (som kan sägas vara en bakomliggande faktor till våldet) är inhämtning enligt aktuell lagstiftning till stor hjälp vid kartläggning och identifiering av aktörer.

Inhämtningslagen är ett viktigt verktyg för Tullverkets underrättelseverksamhet i arbetet mot en ökande grov organiserad brottslighet. Under 2024 har Tullverket haft ett ökat inflöde av underrättelseinformation som i sin tur har föranlett mer att bearbeta och därmed mer underlag för att kunna använda sig av inhämtningslagen än tidigare. Tullverket har sedan den 1 oktober 2023 dessutom tillgång till preventiva tvångsmedel vilka också bidragit till mer underlag för inhämtning med stöd av inhämtningslagen. Polismyndighetens underrättelseverksamhet har fortsatt använt inhämtningslagen som verktyg, dock är inte ökningen lika markant som föregående år.

Polismyndigheten prioriterar insatser mot den ökade våldsanvändningen och det dödliga våldet i samhället och har även under 2024 fokuserat på riktat arbete i konfliktmiljöer. Det kan dock konstateras att konflikter och dödligt våld inte utgör ett lika tydligt avtryck i statistiken under 2024 då 171 av totalt 782 fattade beslut avsåg grovt vapenbrott eller synnerligen grovt vapenbrott, vilket är en minskning från föregående år. Även beslut enligt inhämtningslagen som avser mord eller förberedelse till mord har minskat något från 107 beslut 2023 till 100 beslut 2024.

När det gäller grovt eller synnerligen grovt narkotikabrott syns dock en markant ökning från 361 beslut 2023 till 424 beslut under 2024.

Lagändringen som trädde i kraft den 1 september 2024 renderade i 60 beslut om inhämtning enligt 2 a § inhämtningslagen. Företrädesvis avsåg besluten grovt penningtvåtsbrott och grov stöld. Lagändringen som gjordes i 1 § anses som särskilt positiv då den resulterat i ytterligare, för underrättelsetjänsten, användbara data.

Noterbart är att antalet ansökningar som avslagits under 2024 har ökat, vilket kan ha sin orsak i att det totala antalet ansökningar har ökat. Med avslag menas vanligen att åklagaren gjort bedömningen att det i ärendet redan funnits tillräckligt med uppgifter för att inleda en förundersökning. För Tullverket avslogs dock tre ansökningar med motiveringen att åklagaren ville avvakta en analys av andra, samtidiga, inhämtningar.

4.4 Säkerhetspolisens tvångsmedelsanvändning

I Säkerhetspolisens verksamhet har användningen av hemliga tvångsmedel minskat inom alla områden. Med stöd av bestämmelserna i rättegångsbalken och preventivlagen fattades under 2024 totalt 495 beslut (676 beslut 2023) om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig rumsavlyssning. Vidare fattades 768 beslut om hemlig dataavläsning under 2024 (803 beslut 2023). Åklagare har i Säkerhetspolisens ärenden under 2024 fattat 261 beslut med stöd av inhämtningslagen (305 beslut 2023).

Antalet beslut om tvångsmedel är helt beroende av karaktären på de ärenden som Säkerhetspolisen hanterar varje år. Vissa ärenden kan

medföra att många tvångsmedelsbeslut fattas, medan andra ärenden inte föranleder några tvångsmedelsbeslut alls. Detta är också förklaringen till förändringarna sedan 2023. Förändringarna ligger med andra ord inom vad som kan betraktas som en normal årlig variation.

5 Regeringens bedömning av redovisningen av användningen av hemliga tvångsmedel

5.1 Utgångspunkter vid användning av hemliga tvångsmedel

Det är av grundläggande betydelse i en rättsstat att rätten till skydd för privat- och familjeliv respekteras. För en effektiv brottsbekämpning är det samtidigt nödvändigt att det finns tillräckliga befogenheter för de brottsbekämpande myndigheterna att i vissa väl avgränsade fall kunna använda hemliga tvångsmedel som hjälpmedel. Vidare är det en självklar utgångspunkt att bestämmelserna om tvångsmedel och deras tillämpning måste leva upp till högt ställda rättssäkerhetskrav. Det integritetsintrång som hemliga tvångsmedel medför kan accepteras om det belagda behovet och nyttan av de hemliga tvångsmedlen är tillräckligt stora. Nya åtgärder som sammantaget kan innebära en ökad risk för den personliga integriteten kan samtidigt bidra till bättre möjligheter för de brottsbekämpande myndigheterna att förhindra, utreda och lagföra allvarlig brottslighet. Detta medför i sig en ökad rättstrygghet för enskilda.

Vid avvägningen mellan enskildas rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv och samhällets intresse av en effektiv brottsbekämpning är det betydelsefullt att med tillräckligt god precision kunna bedöma vilka resultat som användningen av hemliga tvångsmedel har lett till.

5.2 Nyttan av de hemliga tvångsmedlen

Ett grundläggande krav för tillstånd till hemliga tvångsmedel är att åtgärden ska vara av synnerlig vikt för utredningen. Det uttrycket inrymmer ett kvalitetskrav när det gäller de upplysningar som åtgärden kan ge. Dessutom får de uppgifter man kan komma åt i princip inte vara åtkomliga med andra mindre ingripande metoder, men uttrycket synnerlig vikt behöver nödvändigtvis inte innebära att åtgärden ska ge avgörande bevisning som omedelbart kan leda till en fällande dom (prop. 1988/89:124 s. 44).

Det tidigare nyttobegreppet definierades som antalet fall där det hemliga tvångsmedlet har lett till användning av ett annat tvångsmedel mot den misstänkte. Detta nyttobegrepp ifrågasattes av bl.a. Integritetsskyddskommittén och av Utredningen om utvärdering av vissa hemliga

tvångsmedel. Integritetsskyddskommittén uttalade i delbetänkandet Skyddet för den personliga integriteten (SOU 2007:22 Del I s. 186) bl.a. att det inte finns någon klar uppfattning om vad den förväntade effektiviteten är eller bör vara. Utredningen om utvärderingen av vissa hemliga tvångsmedel uttalade i betänkandet Utvärdering av buggning och preventiva tvångsmedel (SOU 2009:70 s. 12) att effektmåttet var mycket trubbigt. Även Utredningen om vissa hemliga tvångsmedel som gjort en kartläggning av nyttan med hemliga tvångsmedel enligt lagen (2007:978) om hemlig rumsavlyssning, preventivlagen och lagen (2008:854) om åtgärder för att utreda vissa samhällsfarliga brott konstaterade i betänkandet Hemliga tvångsmedel mot allvarliga brott (SOU 2012:44 s. 481) att det är en komplex uppgift att beskriva nyttan av tvångsmedelstillämpningen. Utredningen om preventiva tvångsmedel uttalade i delbetänkandet Utökade möjligheter att använda preventiva tvångsmedel (SOU 2022:52, s. 162–163) att det är förenat med svårigheter att bedöma effektiviteten i att använda tvångsmedel i preventivt syfte, eftersom det är svårt att bedöma vad som i ett visst fall är orsaken till att ett brott inte kommer till stånd. Att risken inte förverkligas kan bero på andra vidtagna åtgärder inom underrättelseverksamheten liksom andra omständigheter oberoende av de brottsbekämpande myndigheternas insatser. Enligt utredningen behöver effektivitetsanalysen snarare vara resonerande och framåtblickande än mätas i siffror och andelstal relaterade till vissa följder.

I en brottsutredning förekommer det ofta att flera telefonnummer avlyssnas eller övervakas med stöd av flera tillstånd avseende en och samma person. Det förekommer att ett tillstånd i princip enbart leder fram till att ett nytt telefonnummer behöver avlyssnas eller övervakas. Även på andra sätt samverkar resultaten av olika tillstånd och olika hemliga tvångsmedel med varandra på ett sätt som gör att det är svårt att avgöra vilket tillstånd som gett den slutliga nyttan. Mot denna bakgrund anser regeringen att det varken är ändamålsenligt eller lämpligt att slå fast vilka resultat som ska nås vid användningen av hemliga tvångsmedel i enskilda brottsutredningar, eller att i förväg bestämma att en viss procentandel av samtliga fall där hemliga tvångsmedel används ska leda till vissa förväntade resultat (se SOU 2012:44 s. 481 och SOU 2022:52 s. 162–165).

I redovisningen för 2024 har myndigheterna, i likhet med redovisningen för föregående år, redogjort för några av de olika åtgärder som följt av tvångsmedelsanvändningen. Syftet har varit att det ska vara möjligt att så objektivt som möjligt kunna bedöma nyttan av olika tvångsåtgärder. Myndigheterna har redovisat bl.a. om de inhämtade uppgifterna har lett till stärkta misstankar mot den misstänkte, till ett annat tvångsmedel, till att effektiv spaning har kunnat genomföras, till att den misstänkte har kunnat avföras från utredningen eller till att den misstänkte har kunnat åtalas. Dessutom har myndigheterna redovisat i vilken utsträckning uppgifter från tvångsmedlet har utgjort underlag i en förhörssituation eller använts som överskottsinformation samt om uppgifterna har bidragit till utredning av brottsutbyte.

Det uppdrag som regeringen beslutade i december 2015 om den årliga redovisningen av vissa hemliga tvångsmedel innebär en ny periodisering av redovisningen av vilken nytta ett tvångsmedel har haft. När det gäller utvecklingen av nyttan av hemliga tvångsmedel över tid innebär den nya

periodiseringen att nyttan under 2024 kan jämföras med nyttan under 2015–2023, som redovisades på samma sätt. Nyttan för hemlig dataavläsning ska enligt det kompletterande uppdrag som regeringen beslutade i mars 2020 redovisas på samma sätt som i grunduppdraget. Det tvångsmedlet redovisas i år för femte gången och det är fjärde gången redovisningen avser ett helt år. I december 2024 beslutade regeringen ett kompletterande uppdrag om preventiva tvångsmedel som innebär att myndigheterna ska redovisa antalet tillstånd till hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning som gäller rumsavlyssningsuppgifter uppdelat på tvångsmedel och brottstyp. Därtill ska antalet tillstånd till husrannsakan, undersökning på annat ställe och genomsökning på distans redovisas i en totalsiffra. Detsamma gäller redovisningen av antalet personer som varit föremål för tvångsmedlen. Redovisningen ska även innehålla en beskrivning och analys av vilken nytta användningen av dessa tvångsmedel har haft i underrättelseverksamheten.

Av myndigheternas redovisning framgår att användningen av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, efter att ha ökat under 2018–2020, minskade under 2021. Under 2022 skedde en mindre ökning, men användningen var fortsatt lägre än något av åren 2018–2020. En sannolik förklaring till den minskade användningen under 2021 är att många utredningar kunde byggas på information som genom internationella samarbeten säkrades från de krypterade tjänsterna Encrochat, SkyECC och Anom. Den ökade användningen av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation under både 2023 och 2024 talar i viss mån för att betydelsen av information från de krypterade tjänsterna avtagit och att de brottsbekämpande myndigheterna återgått till att använda de traditionella hemliga tvångsmedlen. Fördelningen av de olika formerna av nytta visar att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation under 2024, i likhet med tidigare år, främst har haft betydelse genom att uppgifterna har medfört att effektiv spaning har kunnat genomföras, att uppgifterna har använts som underlag vid förhör eller att misstankarna har stärkts mot den misstänkte.

I fråga om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation ökade antalet tillstånd och antalet misstänkta personer som har varit föremål för tvångsmedlet under perioden 2018–2020, för att därefter minska under 2021 och 2022. Det var dock fråga om en marginell minskning från tidigare mycket höga nivåer. Under 2023 och sedan ytterligare under 2024 ökade både antalet tillstånd och antalet misstänkta personer jämfört med tidigare år, till de högsta antal som redovisats under de senaste tio åren. Den tydliga ökningen av antalet övervakade personer och beviljade tillstånd kan till viss del sannolikt förklaras av de ökade möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel som trädde i kraft den 1 oktober 2023. På motsvarande sätt som för hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär författningsändringarna att hemlig övervakning av elektronisk kommunikation numera kan användas i samband med förundersökningar om fler typer av brott. Vidare kan den ökade användningen av hemlig övervakning av elektronisk kommunikation i förundersökningar om särskilt ekonomiska brott och övriga brott möjligen förklaras med att den organiserade brottsligheten har blivit mer komplex och mångfacetterad och utvidgat sin verksamhet till att omfatta fler brottsområden.

Även när det gäller hemlig kameraövervakning ökade antalet tillstånd och antalet övervakade personer tydligt under 2023 och 2024. Uppgifterna har, i likhet med föregående år, haft störst betydelse för att effektiv spaning har kunnat genomföras. Under 2024 har den procentuella nyttan för alla parametrar, utom en, ökat jämfört med 2023.

När det gäller nyttan av hemlig rumsavlyssning är det svårt att dra några långtgående och generella slutsatser utifrån statistiken eftersom underlaget är begränsat. Användningen av hemlig rumsavlyssning har ökat under 2024 och nyttoanalysen talar för att uppgifter från hemlig rumsavlyssning, i likhet med uppgifter från hemlig kameraövervakning, i stor utsträckning bidrar till att effektiv spaning genomförs.

Hemlig dataavläsning kan användas av de brottsbekämpande myndigheterna sedan den 1 april 2020. Det är ett viktigt verktyg i arbetet med att bekämpa den grova och organiserade brottsligheten. Den tidigare tillfälliga regleringen infördes permanent genom lagändringar som trädde i kraft den 1 april 2025.

Hemlig dataavläsning ger polis och åklagare bättre möjligheter att ta del av information som tidigare inte varit tillgänglig för myndigheterna, t.ex. på grund av kryptering. Av myndigheternas redovisning framgår att antalet personer som hemlig dataavläsning använts mot och antalet tillstånd har ökat årligen sedan tvångsmedlet infördes, med undantag för 2023 då antalen gick ned något. Under 2024 ökade återigen användningen av hemlig dataavläsning. Antalet personer som var föremål för tvångsmedlet och antalet tillstånd uppgick då till 709 tillstånd respektive 436 personer. Hemlig dataavläsning har använts i större utsträckning än vad som uppskattades vid dess införande. Uppskattningen var att hemlig dataavläsning, räknat i antal verkställigheter, skulle vara jämförbart med hemlig rumsavlyssning men det har använts i betydligt större omfattning än så (jfr prop. 2019/20:64 s. 81).

Vid en analys av nyttan av hemlig dataavläsning kan det konstateras att det förekommer relativt stora variationer i redovisad nytta beroende på vilken uppgiftstyp som den hemliga dataavläsningen avsett. På ett generellt plan kan dock sägas att nyttan av hemlig dataavläsning har legat på ungefär samma nivåer sedan 2021. Under 2024 har hemlig dataavläsning bl.a. lett till att effektiv spaning kunnat genomföras och till stärkta misstankar mot den misstänkte. Både den ökade användningen av tvångsmedlet och de exempel som myndigheterna redovisar talar med styrka för att åtgärden utgör ett viktigt utredningsverktyg i brottsbekämpningen. Som regeringen tidigare uttalat råder det ingen tvekan om att hemlig dataavläsning kommer till avsevärd nytta i de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet (se prop. 2024/25:51 s. 29).

När det gäller inhämtning enligt inhämtningslagen har användningen, i likhet med föregående år, ökat. En orsak till detta kan vara lagändringarna som trädde i kraft den 1 september 2024. Konfliktläget inom den organiserade brottsligheten i Sverige kan fortsatt utläsas i antalet beslut, även om avtrycket inte är lika tydligt i statistiken för 2024. Av totalt 782 beslut avsåg 171 beslut grovt vapenbrott eller synnerligen grovt vapenbrott, vilket är en minskning från föregående år. Antalet beslut enligt inhämtningslagen som avser mord eller förberedelse till mord har minskat från 107 beslut 2023 till 100 beslut 2024. En orsak till den minskningen

kan vara att preventivlagen använts i större utsträckning. Av de exempel som myndigheterna redovisat framgår bl.a. att inhämtade uppgifter om elektronisk kommunikation har varit till nytta för kartläggning och identifiering av aktörer och att uppgifterna har bidragit till att förundersökningar har kunnat inledas, liksom att personer misstänkta för allvarlig och gängrelaterad brottslighet, t.ex. mord och grova narkotikabrott, har kunnat gripas.

Genom ändringar i preventivlagen som trädde i kraft den 1 oktober 2023 kan preventiva tvångsmedel användas i betydligt fler fall än tidigare. Under 2024 beslutade domstol om 648 tillstånd till preventiva tvångsmedel och 472 personer berördes av sådana tvångsmedel. Av de exempel som myndigheterna redovisat framgår att beslut enligt preventivlagen bidragit till att Polismyndigheten kunnat vidta flera åtgärder som enligt myndigheten sannolikt förhindrat planerade våldsbrott och reducerat kriminella nätverks kapacitet.

Av myndigheternas redovisning framgår att de hemliga tvångsmedlen fyller en mycket viktig funktion för det brottsutredande arbetet. Den visar också att de hemliga tvångsmedlen har inneburit en reell nytta.

5.3 Pågående arbete på området hemliga tvångsmedel

Regeringen fortsätter att prioritera insatser för att bekämpa inklusive förebygga brott. Regeringen fortsätter också arbetet med att modernisera de utredningsverktyg som behövs för en effektiv brottsbekämpning samtidigt som den personliga integriteten värnas.

I augusti 2021 tillsatte regeringen en utredning som bl.a. skulle se över datalagringsregleringarna. Syftet med uppdraget var att säkerställa att de brottsbekämpande myndigheternas tillgång till information förbättras och upprätthålls över tid i takt med teknikutvecklingen och förändrade kommunikationsvanor. Utredningen redovisade sitt uppdrag den 30 maj 2023 (se betänkandet Datalagring och åtkomst till elektronisk information, SOU 2023:22). I syfte att komplettera beredningsunderlaget har ett utkast till lagrådsremiss tagits fram och remitterats. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I januari 2024 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera och ta ställning till om straffskalorna för vissa hedersrelaterade brott bör skärpas (dir. 2024:8). I maj 2025 redovisades betänkandet Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2025:59) till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. att hemliga tvångsmedel ska kunna användas i en förundersökning om äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I januari i år överlämnade Utredningen om skärpta regler för unga lagöverträdare sitt slutbetänkande Straffbarhetsåldern (SOU 2025:11). Utredningen föreslår att straffbarhetsåldern, för allvarliga brott ska sänkas till 14 år. Den 24 september 2025 remitterades utkastet till lagrådsremissen Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott i vilket det föreslås att straffbarhetsåldern för allvarliga brott ska sänkas till 13 år. Lagändringarna föreslås vara tidsbegränsade. I utkastet till lagrådsremiss

föreslås vissa ändringar i reglerna om hemliga och preventiva tvångsmedel. Remisstiden löpte ut den 12 november 2025. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Skr. 2025/26:82

I juni 2025 lämnade Straffreformutredningen sitt betänkande En straffreform (SOU 2025:66). Förslagen behandlar frågor om påföljdssystemet och utredningen föreslår bl.a. ändringar i den straffprocessuella lagstiftningen, vilket bl.a. berör reglerna om hemliga tvångsmedel. Betänkandet har remitterats och remisstiden löpte ut den 9 oktober 2025. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den 1 januari 2026 kommer lagändringar träda i kraft som bl.a. innebär att hemliga tvångsmedel ska få användas i en förundersökning om statsstyrt olovligt röjande av teknisk företagshemlighet, se propositionen Ett mer heltäckande straffansvar vid angrepp på företagshemligheter (prop. 2024/25:208).

I maj 2024 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar (LSU) i syfte att, utifrån det försämrade säkerhetsläget, säkerställa att skyddet mot utlänningar som utgör kvalificerade hot mot Sveriges säkerhet är effektivt och ändamålsenligt (dir. 2024:49). I uppdraget ingår bl.a. att föreslå utökade möjligheter att använda tvångsmedel mot utlänningar som utgör kvalificerade säkerhetshot. Den 2 december 2025 lämnade utredningen sitt betänkande Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen (SOU 2025:114). Betänkandet har remitterats och remisstiden löper ut den 3 mars 2026.

I ljuset av de senaste årens genomgripande reformer av reglerna om hemliga och preventiva tvångsmedel gav regeringen i februari i år en särskild utredare i uppdrag att göra en samlad rättslig och systematisk översyn av reglerna för att åstadkomma en mer effektiv och tydlig reglering (Ju 2025:04). I uppdraget ligger också att utvärdera de senaste årens reformer och ta ställning till om den tidsbegränsade regleringen om preventiva tvångsmedel ska införas utan tidsbegränsning men även om reglerna kan förbättras ytterligare. Vidare ska utformningen av myndigheternas och regeringens årliga redovisning av användningen av hemliga och preventiva tvångsmedel ses över. Utredningen har antagit namnet Utredningen om hemliga och preventiva tvångsmedel och ska redovisa uppdraget den 29 maj 2026.

5.4 Sammanfattande bedömning

Regeringens bedömning är sammanfattningsvis att myndigheternas användning av hemliga tvångsmedel under 2024 har varit ett ändamålsenligt och nödvändigt instrument i brottsbekämpningen.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 december 2025

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottner, Wykman, Malmer Stenergard, Liljestrand, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Strömmer

Regeringen beslutar skrivelse Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2024